

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการใช้หลักสูตรสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย สถาบันราชภัฏ
มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ
ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการใช้และปัญหาการใช้หลักสูตรวิทยาลัยครู สาขาวิชาการศึกษา โปรแกรม
วิชาการศึกษาปฐมวัย ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2536 ของสถาบันราชภัฏ ในด้านการจัดทำ
เอกสารและคู่มือการใช้หลักสูตร การเตรียมบุคลากร การบริหารและบริการหลักสูตร การดำเนิน
การเรียนการสอนตามหลักสูตร และการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลพื้นฐานสำหรับการดำเนินการวิจัย โดยการศึกษาจากหนังสือ
เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรวิทยาลัยครู สาขาวิชาการศึกษา โปรแกรมวิชา
การศึกษาปฐมวัย ในสถาบันราชภัฏ ศึกษาครูงานในสถาบันราชภัฏจำนวน 4 แห่ง และสัมภาษณ์
หัวหน้าหน่วยพัฒนาหลักสูตรสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ คณบดีคณะครุศาสตร์ หัวหน้า
โปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย อาจารย์ผู้สอนโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย และนักศึกษาวิชา
การศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 4
2. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอนโปรแกรมวิชา
การศึกษาปฐมวัย และนักศึกษาวิชาเอกการศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 4 ที่กำลังเรียนอยู่ภาคเรียน
สุดท้ายปีการศึกษา 2540 ในสถาบันราชภัฏ 28 แห่งทั่วประเทศ
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับการใช้และ

ปัญหาการใช้หลักสูตรสาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ

4. ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังตัวอย่างประชากรที่เป็นผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา จำนวน 383 คน และได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมา 350 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.38 และสัมภาษณ์ตัวอย่างประชากรที่เป็นผู้บริหารจำนวน 16 คน อาจารย์จำนวน 16 คน และนักศึกษาจำนวน 80 คน โดยการสัมภาษณ์นักศึกษาเป็นกลุ่มๆ ละ 10 คน สัมภาษณ์ได้ครบทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100

5. วิเคราะห์ข้อมูลโดย การหาค่าความถี่ และค่าร้อยละด้วยโปรแกรม คอมพิวเตอร์ SPSS/PC+ (Statistical Package for the Social Sciences) ที่สำนักวิจัย สถาบันราชภัฏนครราชสีมา และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา เป็นหญิงมากกว่าชาย โดยผู้บริหารและอาจารย์มีอายุ 46 ปีขึ้นไป มีวุฒิทางการศึกษาในระดับปริญญาโท ผู้บริหารมีตำแหน่งเป็นคณบดี คณะครุศาสตร์ มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารอยู่ระหว่าง 1-4 ปี และมีประสบการณ์การทำงานในสถาบันราชภัฏ 16 ปีขึ้นไปมากที่สุด อาจารย์มีประสบการณ์ในการสอนวิชาเอกการศึกษา ปฐมวัยอยู่ในช่วงระหว่าง 1-5 ปี มากที่สุด เคยได้รับการอบรม ประชุม หรือสัมมนาทางวิชาการเกี่ยวกับงานในหน้าที่ตามหลักสูตรวิทยาลัยครู สาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรี ปรับปรุง พุทธศักราช 2536 โดยมีหน่วยศึกษานิเทศก์ของสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏเป็นผู้จัด โดยอาจารย์รับผิดชอบสอนในปีการศึกษา 2540 จำนวน 6 รายวิชาขึ้นไป และอาจารย์รับผิดชอบงานบริหารนอกเหนือจากงานสอนมากที่สุด นักศึกษามีอายุระหว่าง 22-24 ปี มากที่สุด โดยสาเหตุที่นักศึกษาเลือกเรียนวิชาเอกการศึกษาปฐมวัย เนื่องจากมีความถนัดและความสนใจในการเรียนวิชานี้ และชอบเรียนวิชานี้โดยให้เหตุผลว่ารักและสนใจในอาชีพครูปฐมวัย มีเพียงส่วนน้อยที่ไม่ชอบเรียนวิชานี้ โดยให้เหตุผลว่า ไม่มีความถนัดด้านการเป็นครู และเป็นวิชาที่ไม่มีความก้าวหน้า

2. การใช้หลักสูตรสาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ตามการปฏิบัติจริงของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา สรุปผลได้ ดังนี้

2.1 ด้านการจัดทำเอกสารและคู่มือการใช้หลักสูตร อาจารย์ได้จัดทำเอกสารประกอบการสอนมากที่สุด โดยอาจารย์จัดทำเอง ส่วนวิธีการของอาจารย์ในการจัดทำเอกสารและ

คู่มือการใช้หลักสูตร อาจารย์ดำเนินการด้วยตนเองและสิ่งที่อาจารย์ได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือในการจัดทำแนวการสอนและแผนการสอนคือ ได้รับการบริการด้านการพิมพ์และเผยแพร่ และมีสถาบันราชภัฏบางแห่งจากการสัมภาษณ์ได้สนับสนุนให้อาจารย์จัดทำเอกสารประกอบการสอนในรายวิชาที่สอนเป็นประจำเพื่อเสนอขอเป็นผลงานทางวิชาการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สถาบันราชภัฏบางแห่ง อาจารย์จัดทำเอกสารประกอบการสอนและจัดจำหน่ายให้นักศึกษาในราคาต้นทุน และสถาบันราชภัฏบางแห่งอาจารย์ให้นักศึกษาจัดทำงานวิจัยในรายวิชา โครงการศึกษาเอกเทศ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย เพื่อเก็บไว้ให้นักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าต่อไป

2.2 ด้านการเตรียมบุคลากร ผู้บริหารมีวิธีการสำรวจความพร้อมของอาจารย์ผู้สอน ก่อนรับนักศึกษาวิชาเอกการศึกษาปฐมวัยในแต่ละปีการศึกษาด้วยการประชุมปรึกษาคณะกรรมการการบริหารคณะครุศาสตร์ส่วนวิธีการที่ใช้ในการเตรียมความพร้อมอาจารย์ในการใช้หลักสูตร ผู้บริหารให้อาจารย์ในภาควิชา หรือโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัยร่วมกันวางแผนจัดรายวิชาที่สอน และวิธีการที่ใช้ในการเตรียมความพร้อมนักศึกษาในการใช้หลักสูตร ผู้บริหารจัดทำคู่มือสำหรับนักศึกษาให้นักศึกษาได้ศึกษาด้วยตนเอง

สำหรับวุฒิการศึกษาของอาจารย์ผู้สอนในภาควิชา หรือโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัยมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทมากที่สุด วิธีการที่ผู้บริหารใช้ในการเพิ่มพูนทักษะความรู้ในสาขาวิชาที่สอนให้แก่อาจารย์คือสนับสนุนให้อาจารย์เข้าอบรมสัมมนาเกี่ยวกับสาขาวิชาที่สอน และวิธีการที่ผู้บริหารใช้ในการจัดอาจารย์เข้าสอน ผู้บริหารให้หัวหน้าภาควิชา หรือหัวหน้าโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัยพิจารณาตามความเหมาะสม และวิธีการที่ใช้ดำเนินการในกรณีที่อาจารย์ไปราชการ หรือป่วย หรือ ลา ผู้บริหารให้อาจารย์ประจำวิชานั้นๆ จัดเวลาสอนชดเชยในกรณีไปราชการ

ผลจากการสัมภาษณ์พบว่าสถาบันราชภัฏบางแห่ง คณะครุศาสตร์ได้จัดตัวการสอบบรรจุครูทุกปี และให้รางวัลสำหรับผู้สอนบรรจุได้ที่ 1 เป็นเครื่องแบบข้าราชการ 1 ชุด บางแห่งมีการจัดปฐมนิเทศอาจารย์ใหม่ โดยให้อาจารย์ประจำในภาควิชา เป็นอาจารย์พี่เลี้ยง จัดวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร การจัดทำแนวการสอน แผนการสอน เอกสารประกอบการสอน การเตรียมการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน ตลอดช่วงเวลาของการทดลองปฏิบัติหน้าที่ เป็นเวลา 1 ปี และมีการจัดอาจารย์เข้าสอนโดยคำนึงถึง ความรู้ ความสามารถ ความถนัด และหัวข้อวิทยานิพนธ์ที่ทำการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา

2.3 ด้านการบริหารและบริการหลักสูตร ผู้บริหารมีวิธีการที่ใช้ในการจัดตารางสอนของภาควิชา หรือโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัยคือ กระจายรายวิชาให้อาจารย์ได้สอนทุกระดับ ส่วนวิธีการที่ผู้บริหารใช้ในการสนับสนุนด้านปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนการสอนสำหรับอาจารย์และนักศึกษาในภาควิชา หรือโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัยคือ จัดให้บริการพิมพ์ข้อสอบ เอกสารประกอบการสอน แผนการสอน และแนวการสอนให้แก่อาจารย์ และวิธีการที่ผู้บริหารสนับสนุนอาจารย์ในการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนในภาควิชา หรือโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัยคือ จัดสรรงบประมาณให้จัดกิจกรรม

แนวทางที่ผู้บริหารใช้ในการสนับสนุนด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของภาควิชา หรือโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัยคือ ช่วยติดต่อประสานงานกับโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อส่งนักศึกษาออกไปปฏิบัติการสอน ส่วนหลักเกณฑ์ที่ผู้บริหารใช้ในการเลือกโรงเรียนเพื่อส่งนักศึกษาออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนั้น ผู้บริหารเลือกโรงเรียนที่มีความเข้าใจหลักการและวัตถุประสงค์ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในด้านสื่อการเรียนการสอนที่จัดให้แก่อาจารย์และนักศึกษาในภาควิชา หรือโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย ผู้บริหารจัดวัสดุ อุปกรณ์ประกอบการสอน และคุณสมบัติที่พิจารณาในการสำรวจสื่อการเรียนการสอน วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย ผู้บริหารพิจารณาจากความสะดวกคล่องกับเนื้อหาวิชาซึ่งสอดคล้องกับคุณสมบัติที่ค้ำประกันในการสำรวจหนังสือเรียน และหนังสืออ่านเพิ่มเติมในห้องสมุดที่ผู้บริหารค้ำประกันถึงความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาเช่นเดียวกัน

สำหรับวิธีการที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนอาจารย์และนักศึกษาภาควิชา หรือโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย ผลิตสื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารจัดงบประมาณให้ ในด้านวิธีการให้บริการแก่อาจารย์ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ได้ให้ความสะดวกในการเบิกจ่ายสื่อการเรียนการสอน ในเรื่องวิธีการดำเนินการด้านงบประมาณเกี่ยวกับการจัดซื้อกระดาษ วัสดุ อุปกรณ์สำหรับผลิตสื่อประกอบการเรียนการสอนในรายวิชาภาคปฏิบัติ ใช้งบประมาณบำรุงการศึกษาในส่วนของวัสดุฝึกของแต่ละภาควิชาที่มีภาคปฏิบัติ และวิธีการที่ใช้ในการจัดบริการด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนให้แก่อาจารย์และนักศึกษาคือ การให้บริการจัดพิมพ์ และทำข้อสอบให้อาจารย์

ผลจากการสัมภาษณ์พบว่าสถาบันราชภัฏบางแห่งได้ใช้งบประมาณร่วมกับโรงเรียนสาธิตสถาบันราชภัฏในส่วนของการจัดซื้อ วัสดุ อุปกรณ์ กระดาษ เครื่องถ่ายเอกสารและเครื่องโพรเนียว ในกรณีใช้งบประมาณในส่วนของภาควิชาการศึกษาปฐมวัยไม่เพียงพอ

2.4 ด้านการดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร

โครงสร้างของหลักสูตร เป็นหลักสูตรที่จัดประสบการณ์และกิจกรรมโดยเน้น การปฏิบัติควบคู่กับทฤษฎี ตลอดจนส่งเสริมให้มีความรักในวิชาชีพครู และมีลักษณะเหมาะสมกับ การเป็นครูระดับปฐมวัย สำหรับเนื้อหาวิชาในแต่ละหมวดวิชามีความซ้ำซ้อนกัน ลักษณะเนื้อหา วิชาในหลักสูตรนั้น ให้ความรู้และทักษะในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความพร้อมและความ สามารถของเด็กปฐมวัย

อาจารย์เตรียมการสอนทุกครั้งที่ทำการสอน โดยศึกษาจากคำอธิบายรายวิชา และได้มีการใช้ทรัพยากรในห้องเรียนเพื่อประกอบการเรียนการสอนเป็นบางครั้ง โดยจัดให้นักศึกษา ไปดูงานโรงเรียนในระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อศึกษาถึงวิธีการนำทรัพยากรในห้องเรียนมาประกอบ การเรียนการสอน สำหรับวิธีการที่อาจารย์ใช้ในการเตรียมความพร้อมก่อนสอนกลุ่มวิชาปฏิบัติการ และฝึกประสบการณ์วิชาชีพ อาจารย์ได้จัดเตรียมเอกสารเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพไว้ ให้นักศึกษาใช้ประกอบการศึกษา

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น อาจารย์ใช้วิธีชี้แจงให้นักศึกษาทราบเกี่ยว กับแผนการเรียน แผนปฏิบัติการ และการส่งนักศึกษาออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในแต่ละภาคเรียน โดยอาจารย์ชี้แจงให้นักศึกษาทราบตอนเปิดภาคเรียน กิจกรรมที่อาจารย์ปฏิบัติเป็นประจำเมื่อเริ่ม เข้าสอนในแต่ละรายวิชา อาจารย์ชี้แจงแนวการสอน และแผนการสอนให้นักศึกษาทราบเมื่อเข้า สอนในช่วงแรกของแต่ละรายวิชา สำหรับการจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้และทักษะที่สอดคล้องกับ การปฏิบัติงานในระดับก่อนประถมศึกษา ได้จัดให้นักศึกษาออกไปศึกษาสังเกตและมีส่วนร่วม ทดลองสอนและออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่โรงเรียนในระดับก่อนประถมศึกษาในห้องเรียน

ส่วนแนวทางที่นักศึกษาปฏิบัติในการผลิตสื่อในห้องผลิตสื่อและอุปกรณ์การ เรียนการสอน อาจารย์ให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติทุกครั้งที่เป็นภาคปฏิบัติ สำหรับประเภทของกิจกรรม เสริมการเรียนการสอนที่อาจารย์จัดให้แก่ นักศึกษา อาจารย์จัดการศึกษานอกสถานที่ หรือดูงาน วิธีที่อาจารย์ปฏิบัติในการนำนักศึกษาไปดูงานหรือทัศนศึกษา อาจารย์นำนักศึกษาไปดูงานหรือ ทัศนศึกษายังสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาที่เรียน และการนำนักศึกษาไปทัศนศึกษาหรือดูงานได้ รับความร่วมมือจากสถานที่ไปเป็นอย่างมาก

ในการส่งนักศึกษาออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้มีการประสานงานก่อนจะ ส่งนักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และมีอาจารย์นิเทศก์เป็นผู้ที่ให้การแนะนำในการออกฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครู และจากการสัมภาษณ์พบว่าสถาบันราชภัฏบางแห่ง ได้นำความรู้ไปปฏิบัติ จริงโดยการออกไปสู่ชุมชนด้วยการ จัดกิจกรรมเล่านิทาน ให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง จัดกิจกรรมพ่

แม่สอนลูก จัดกิจกรรมให้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และพานักศึกษาไปดูงานด้านการศึกษาปฐมวัย ทั้งใน กรุงเทพฯ และต่างจังหวัด สถาบันราชภัฏบางแห่งจัดทำสมุดบันทึกการฝึกประสบการณ์ของนักศึกษา ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1- ชั้นปีที่ 4 โดยให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติในโรงเรียนสาธิตสถาบันราชภัฏ และสมุดบันทึกนี้มีผลต่อการสมัครงานต่อไปของนักศึกษา โดยภาควิชาการศึกษาปฐมวัยได้แจ้งไปยังหน่วยงานผู้ใช้ครู ได้แก่ สปจ. สข. และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย ในจังหวัด และจังหวัดใกล้เคียง ถึงความสำคัญของสมุดบันทึกนี้ และให้หน่วยงานผู้ใช้ครูตรวจสอบถึงความ สามารถ และความรับผิดชอบ ในการทำงาน ตลอดระยะเวลา 4 ปี ในการศึกษาภายในสถาบัน เพื่อประกอบการพิจารณาคัดเลือกรับเข้าทำงานในหน่วยงานเหล่านั้น สถาบันราชภัฏบางแห่งจัดให้นักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ยังจังหวัดบ้านเกิดของนักศึกษา เพราะมีความคุ้นเคยกับท้องถิ่น การใช้ภาษา และวัฒนธรรมของท้องถิ่น และสถาบันราชภัฏบางแห่ง อาจารย์พยายามแต่งเพลงที่รวบรวมทฤษฎี เทคนิควิธีสอน และรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัย ในหลายรูปแบบ เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกหัดร้องและสามารถจดจำความรู้และนำไปปฏิบัติได้อย่างแม่นยำ

ในด้านสื่อประกอบการเรียนการสอน สถาบันราชภัฏบางแห่งให้นักศึกษาผลิตสื่อในแต่ละรายวิชาที่เรียน เพื่อฝึกให้นักศึกษาผลิตสื่อได้สอดคล้องกับการพัฒนาเด็กในแต่ละด้าน และพานักศึกษาไปศึกษาดูงานในโรงงานผลิตของเล่น 2 แห่งในจังหวัด รวมทั้งขอเศษวัสดุที่เหลือใช้ในโรงงาน มาผลิตสื่ออุปกรณ์ของเล่น เพื่อพัฒนาเด็กได้

การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน อาจารย์ชี้แจงหลักเกณฑ์และกำหนดวิธีการวัดผลและประเมินผลให้นักศึกษาทราบ ล่วงหน้าทุกครั้ง การประเมินผลการเรียนรายวิชาภาคทฤษฎีอาจารย์ประเมินด้านความรู้ความเข้าใจ ในการวัดผลและประเมินผล การเรียนการสอนวิชาเอกการศึกษาปฐมวัยสำหรับรายวิชาภาคทฤษฎี อาจารย์ใช้วิธีการตรวจผลงานจากงานที่กำหนดให้ ในการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน อาจารย์ใช้แบบสอบถาม สำหรับการประเมินผลการเรียนเมื่อมีการฝึกภาคปฏิบัติ อาจารย์ประเมินผลทุกครั้ง วิธีการที่อาจารย์ใช้ในการวัดผลและประเมินผลการเรียนวิชาพฤติกรรมกรรมการสอน อาจารย์ประเมินผลจากพฤติกรรมกรรมการสอนของนักศึกษาในระหว่างเรียน และใช้การวัดผลและประเมินผลแบบอิงเกณฑ์เป็นส่วนใหญ่ เกี่ยวกับการชี้แจงข้อบกพร่องให้นักศึกษาทราบ อาจารย์ชี้แจงหลังการประเมินผลการเรียนการสอนทุกครั้ง สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาในโรงเรียนอาจารย์ที่เลี้ยงจะเป็นผู้ประเมิน จุดเน้นที่อาจารย์ใช้ในการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนกลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพคือ เน้นการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ และอาจารย์เน้นวิธีการ กระบวนการ และขั้นตอนในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในเรื่องความรู้และ

ทักษะที่นักศึกษาได้รับจากการเรียนภาคทฤษฎีและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นักศึกษาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้มาก มีสถาบันราชภัฏบางแห่ง ได้จัดทำคู่มือการวัดและประเมินผล การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู แยกต่างหากจากวิชาเอกอื่น

2.5 ด้านการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร ผู้บริหารได้ดำเนินการติดตามผล การใช้หลักสูตรของอาจารย์ ด้วยการสอบถามจากอาจารย์ผู้สอน เมื่อพบปัญหาจะเปิดโอกาสให้ คณะอาจารย์ช่วยกันแก้ปัญหา และมีการนิเทศภายในเพื่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน สำหรับการประเมินผลด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของอาจารย์ ผู้บริหารประเมินจากการ สังเกตการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของนักศึกษา และสถาบันราชภัฏบางแห่งมีการทำวิจัย ในการติดตามผลการใช้หลักสูตรของบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย และมีการเชิญรุ่นพี่บัณฑิตที่จบไปแล้ว และได้ปฏิบัติงานในโรงเรียนในระดับก่อนประถมศึกษา มาให้ความรู้แก่รุ่นน้องเกี่ยวกับการนำ ความรู้ไปใช้ในโรงเรียน ตลอดจนปัญหาที่พบในการปฏิบัติงาน

3. ปัญหาการใช้หลักสูตรสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย สถาบันราชภัฏ ของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

3.1 ปัญหาด้านการจัดทำเอกสารและคู่มือการใช้หลักสูตร อาจารย์มีปัญหาในการจัดทำเอกสารประกอบการสอน สาเหตุเนื่องมาจากขาดเอกสาร ตำรา ประกอบการค้นคว้าเพื่อการจัดทำ สำหรับวิธีการแก้ปัญหาคือ อาจารย์จัดซื้อหนังสือเอง และไปศึกษาค้นคว้าตามห้องสมุดของ มหาวิทยาลัยที่เปิดสอนในสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

3.2 ปัญหาด้านการเตรียมบุคลากร อาจารย์สังกัดภาควิชา หรือโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย มีจำนวนไม่เพียงพอกับความต้องการของภาควิชา หรือโปรแกรมวิชา จึงต้องจัดให้สอนคนละหลายวิชา และได้มีข้อเสนอแนะให้บริหารบุคลากรในลักษณะโปรแกรมวิชา เพื่อเลื่อนไหลอัตรากำลังไปช่วยในสาขาที่ขาดแคลน หรือจัดให้มีการเกลี้ยอัตรากำลังอาจารย์ในสังกัดโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัยจากสถาบันราชภัฏที่มีจำนวนอาจารย์มากไปยังสถาบันราชภัฏที่มีจำนวนอาจารย์น้อย

3.3 ปัญหาการบริหารและบริการหลักสูตร มีปัญหาในการสนับสนุนปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเอกการศึกษาปฐมวัยของอาจารย์และนักศึกษา การให้บริการด้านห้องสมุด เนื่องจาก หนังสือไม่เพียงพอความต้องการของอาจารย์ในการค้นคว้า การจัดให้บริการยานพาหนะเพื่อไปนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีไม่เพียงพอ ผู้บริหารจึงมีวิธีแก้ปัญหาด้วยการให้จัดทำกิจกรรมตามงบประมาณที่มีอยู่

2.4 ปัญหาด้านการดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร

เนื้อหาวิชาในหลักสูตรมีปัญหา เนื่องจาก เนื้อหาวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรไม่ชัดเจนขาดรายละเอียดเป็นส่วนใหญ่ เนื้อหาวิชาในแต่ละหมวดวิชามีความซ้ำซ้อนกัน โดยมีข้อเสนอแนะคือ จัดให้อาจารย์ 1 ท่านรับผิดชอบสอนในรายวิชาต่างๆ ที่มีเนื้อหาซ้ำซ้อน

ในการเตรียมการสอน อาจารย์เตรียมการสอนแบบวันต่อวันทุกครั้ง เนื่องจาก ไม่มีเวลาในการเตรียมการสอนล่วงหน้า

สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เนื่องจาก อาจารย์รับผิดชอบการสอนหลายวิชา ทำให้ใช้กิจกรรมในการบรรยายมากเกินไป

การสอนการผลิตและการใช้สื่อเพื่อนำไปใช้ในการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้นักศึกษา มีปัญหา เนื่องจาก ขาดสื่อต้นแบบที่มีคุณภาพและทันสมัยไว้เป็นตัวอย่างให้นักศึกษาผลิต และนักศึกษาเองขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการเลือกสื่อมาใช้ประกอบการเรียนการสอน ในเรื่องสื่อนักศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะว่า อาจารย์ควรมีทักษะในการใช้สื่อที่ทันสมัยมาใช้ประกอบการสอน เช่น คอมพิวเตอร์

การวัดผลและประเมินผลรายวิชาในกลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีปัญหา เนื่องจาก อาจารย์ที่เลี้ยงในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประเมินผลเพื่อช่วยเหลือนักศึกษามากเกินไป ในการวัดผลและประเมินผลรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์และนักศึกษาให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีลักษณะแยกการประเมิน ตามลักษณะเฉพาะของการศึกษาปฐมวัย โดยให้เป็นระดับเกรด ก-จ และควรให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการตั้งเกณฑ์การประเมิน และมีการจัดทำคู่มือการวัดและประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาวิชาเอกการศึกษาปฐมวัยแยกจากวิชาเอกอื่น

3.5 ปัญหาด้านการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร การวางแผนการติดตามผลการใช้หลักสูตรผู้บริหาร มีปัญหา เนื่องจาก อาจารย์ผู้รับผิดชอบการนิเทศภายในไม่มีเวลาในการติดตามผล และการนิเทศอาจารย์ในการจัดกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือนักศึกษาที่ประสบปัญหาทางการเรียน มีปัญหา เพราะขาดความร่วมมือจากนักศึกษาที่ประสบปัญหาทางการเรียน ผู้บริหารได้ให้ข้อเสนอแนะว่า สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ และสถาบันราชภัฏควรจัดทำโครงการนิเทศและติดตามผลบัณฑิตอย่างต่อเนื่องและชัดเจน ให้เป็นระบบ โดยจัดทำเป็นงานวิจัย ใช้แบบประเมินที่มีคุณภาพเหมาะสมกับท้องถิ่น ควรจัดให้นักศึกษาประเมินการสอนของอาจารย์ในแต่ละภาคเรียน และสรุปให้อาจารย์ในคณะทราบ และควรมีการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรของอาจารย์จากผู้บริหารอย่างใกล้ชิด

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาผลการวิเคราะห์ข้อมูลในเรื่อง การศึกษาการใช้หลักสูตรสาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาวิชาเอกการศึกษาปริญญาตรี เป็นหญิงมากกว่าชาย และมีอายุระหว่าง 22-24 ปี เลือกเรียนวิชาเอกการศึกษาปริญญาตรี เพราะมีความถนัดและความสนใจในการเรียนวิชานี้ และส่วนใหญ่ชอบเรียนวิชานี้ โดยให้เหตุผลว่ารักและสนใจในอาชีพครูปริญญาตรี ลักษณะเช่นนี้เป็นผลดีแสดงให้เห็นว่านักศึกษาส่วนใหญ่รักในวิชาชีพครูปริญญาตรี ดังนั้นในด้านการจัดการเรียนการสอนน่าจะดำเนินไปได้ด้วยดี และประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งทำให้การผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรี มีคุณภาพและสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อเด็กในวัยอนุบาลได้เป็นอย่างดี

สำหรับนักศึกษาส่วนน้อยที่ไม่ชอบเรียนวิชานี้ โดยให้เหตุผลว่า ไม่มีความถนัดด้านการเป็นครู และเป็นวิชาที่ไม่มีความก้าวหน้า อาจเป็นเพราะว่านักศึกษายังขาดการฝึกทักษะการปฏิบัติจริงในการเป็นครูปริญญาตรีอย่างเพียงพอ จึงทำให้ขาดความมั่นใจในการทำหน้าที่ครู แต่ต่อไปหากนักศึกษาได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติตรงตามจุดประสงค์ของหลักสูตรแล้วอาจจะเกิดการพัฒนาไปเป็นครูปริญญาตรีที่ดี และการที่นักศึกษาให้เหตุผลว่าวิชานี้ไม่มีความก้าวหน้า อาจจะเป็นเพราะนักศึกษาเคยได้รับประสบการณ์ตรงจากการเห็นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ครูปริญญาตรีอยู่ในสังคม โดยทำหน้าที่สอนในแต่ละวัน ไม่มีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น รายได้ที่ได้รับก็น้อยเมื่อเปรียบเทียบกับอาชีพอื่นๆ ดังที่ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2539 : 39-42) ได้กล่าวถึง ปัญหาด้านคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาฝึกหัดครูว่า "ในเชิงคุณภาพนั้นการผลิตผู้สำเร็จการศึกษาทางด้านครูยังไม่เป็นที่พอใจของผู้ใช้ครูและสังคมเท่าที่ควร การทำงานในหน้าที่ของครูยังมีปัญหาด้านคุณภาพครูจำนวนไม่น้อยไม่มีศรัทธา ในวิชาชีพครู ขาดอุดมการณ์ และเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู"

2. การใช้หลักสูตรวิชาหลักครู สาขาวิชาการศึกษา โปรแกรมวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรีฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2536 ผลการวิจัยพบว่า

2.1 ด้านการจัดทำเอกสารและคู่มือการใช้หลักสูตร อาจารย์ส่วนใหญ่ตอบว่าเอกสารหลักสูตรที่จัดทำมากที่สุด คือ เอกสารประกอบการสอน ผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำเอกสารและคู่มือการใช้หลักสูตร ส่วนใหญ่ อาจารย์จัดทำเอง ส่วนวิธีการของอาจารย์ในการจัดทำเอกสารและคู่มือการใช้หลักสูตร อาจารย์ดำเนินการด้วยตนเอง และสิ่งที่อาจารย์ได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือในการจัดทำแนวการสอนและแผนการสอน คือ ได้รับการบริการด้านการพิมพ์และเผยแพร่ การ

ที่อาจารย์จัดทำเอกสารประกอบการสอนมากที่สุด อาจเนื่องมาจากการขาดเอกสาร ตำรา ประกอบการเรียน ในแต่ละรายวิชาที่อาจารย์สอน และจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและพบข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนในภาควิชา หรือโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัยได้ทราบว่าการสอนในแต่ละรายวิชาขาดหนังสือ ตำรา และเอกสารประกอบการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก อาจารย์ที่รับผิดชอบสอนในแต่ละรายวิชาต้องจัดรวบรวมเนื้อหาในรายวิชาต่างๆ ด้วยตนเองจากหนังสือ เอกสาร ตำรา งานวิจัยทั้งที่เป็นภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ โดยส่วนใหญ่อาจารย์จะจัดทำด้วยตนเอง ในลักษณะเป็นเอกสารที่ยังไม่ได้รวมเล่ม ผู้วิจัยเห็นว่าการจัดทำเอกสารประกอบการสอนของอาจารย์ยังไม่ได้ได้รับความสะดวกในการจัดทำเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับ สุจรญา สุวรรณศิริ (2528:35) ที่กล่าวถึงปัญหาของกรมการฝึกหัดครูว่า "การทำเอกสารประกอบการสอน ไม่ได้ได้รับความสะดวกเท่าที่ควร" ในส่วนของอาจารย์ที่จัดทำเอกสารประกอบการสอนด้วยตนเอง อาจเนื่องมาจากอาจารย์ท่านอื่นๆ ต่างก็ต้องรับผิดชอบจัดทำเอกสารประกอบการสอนในรายวิชาที่ตนรับผิดชอบ เช่นเดียวกัน และอาจารย์ส่วนมากจะรับผิดชอบรายวิชาสอนมาก และต้องรับผิดชอบงานอื่นที่นอกเหนือจากงานสอน จึงอาจจะทำให้ไม่มีเวลาช่วยอาจารย์ท่านอื่นจัดทำเอกสารประกอบการสอน

2.2 ด้านการเตรียมบุคลากร ผู้บริหารส่วนใหญ่ตอบว่า วิธีการสำรวจความพร้อมของอาจารย์ผู้สอนก่อนรับนักศึกษาวิชาเอกการศึกษาปฐมวัย ในแต่ละปีการศึกษา ที่ผู้บริหารใช้มากที่สุด คือ การประชุมปรึกษาคณะกรรมการการบริหารคณะครุศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลัดดาศรี อุสมสารเสวี (2536) ที่กล่าวถึงการสำรวจความพร้อมของอาจารย์ผู้สอนก่อนรับนักศึกษาวิชาเอกการประถมศึกษาในแต่ละปีการศึกษา ที่ผู้บริหารส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติ คือ การประชุมปรึกษาคณะกรรมการบริหารคณะวิชาครุศาสตร์ ในกรณีนี้ผู้บริหารอาจเห็นว่า การประชุมปรึกษาคณะกรรมการการบริหารคณะครุศาสตร์ก่อนรับนักศึกษา วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย เป็นการสำรวจความพร้อมของอาจารย์ผู้สอนที่วิธีหนึ่ง เป็นการเปิดโอกาสให้คณะกรรมการการบริหารคณะครุศาสตร์ได้ช่วยกันพิจารณาตัดสินที่จะรับนักศึกษาวิชาเอกการศึกษาปฐมวัยว่าปีหนึ่งๆ อาจารย์ผู้สอนมีความพร้อมที่จะรับนักศึกษามากน้อยเพียงใด การรับนักศึกษามากเกินไปหรือน้อยเกินไปมีผลต่ออาจารย์ผู้สอนและสถาบันรวมถึงตัวผู้เรียนอย่างไร การประชุมปรึกษาคณะกรรมการบริหารคณะครุศาสตร์ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในการผลิตนักศึกษาวิชาเอกการศึกษาปฐมวัย น่าจะทำให้ได้รับคำตอบที่เหมาะสมมากกว่าวิธีการอื่น ดังที่ กรมการฝึกหัดครู (2530) ได้กล่าวว่า เป็นหน้าที่ของคณะวิชาครุศาสตร์ที่จะต้องตระหนักถึงความรับผิดชอบในการผลิตครูระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาให้มีคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตครูระดับก่อนประถมศึกษาที่กำลังเป็นที่ต้องการในระดับสูงทั้งปริมาณและคุณภาพของผลผลิต นอกจากนี้

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ยังตอบว่า วิธีการที่ใช้ในการเตรียมความพร้อมอาจารย์ในการใช้หลักสูตร คือ ให้อาจารย์ในภาควิชา หรือโปรแกรมวิชาการศึกษาประชุมร่วมกันวางแผนจัดรายวิชาที่สอน ใน ขณะเดียวกันนักศึกษา ก็ได้รับการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตร โดยผู้บริหารส่วนใหญ่ได้ จัดทำคู่มือสำหรับนักศึกษาให้ ผู้วิจัยเห็นว่าการที่อาจารย์ในภาควิชา หรือโปรแกรมวิชาการศึกษา ประชุมร่วมกันจัดรายวิชาที่สอนเป็นการเปิดโอกาสให้อาจารย์ผู้สอนได้แลกเปลี่ยนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และความชำนาญ ตลอดจนได้ช่วยกันพิจารณาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดราย วิชาสอนที่ผ่านมา เป็นแนวทางนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่ละเอียดรอบคอบ และมีคุณภาพ เพียงพอสำหรับการนำไปใช้ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ ดิลก บุญเรืองรอด (2521) ที่กล่าวว่า การวางแผนการเรียนการสอนร่วมกันเป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก เพราะจะทำให้เกิดความสัมพันธ์ ระหว่างวิชาอันจะส่งผลไปยังผู้เรียน นอกจากนี้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารควรมีส่วนร่วมใน การวางแผนการเรียนการสอนทุกวิชาเอกนอกเหนือจากการให้การสนับสนุนและให้บริการในด้านต่างๆ เช่น อาจเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นหรือเข้าร่วมประชุมเป็นบางครั้ง เพื่อให้อาจารย์ผู้สอนเห็นความ สำคัญของการวางแผนจัดการเรียนการสอน อีกทั้งเป็นการบำรุงขวัญและเสริมกำลังใจ และแรงจูง ใจที่จะปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นด้วย ส่วนการเตรียมความพร้อมนักศึกษาที่ผู้บริหารส่วน ใหญ่ปฏิบัติโดยจัดทำคู่มือสำหรับนักศึกษา ในการเตรียมความพร้อมด้วยตนเอง ของนักศึกษา โดย วิธีการศึกษาแผนการเรียนจากคู่มือนักศึกษา ซึ่ง วิทยาลัยครูสกลนคร (2534) ได้กล่าวถึงการ ศึกษาแผนการเรียนจากคู่มือนักศึกษาว่า สืบเนื่องมาจากนักศึกษาได้ตระหนักว่าตนเองมีหน้าที่ใน ด้านศึกษาตามหลักสูตรที่ตนเองเลือกเรียน จำเป็นที่จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจแผนการเรียน ล่วงหน้า อีกทั้งคู่มือนักศึกษาได้กำหนด ระเบียบ แนวปฏิบัติ ตลอดจนข้อบังคับสำหรับนักศึกษาไว้ โดยละเอียด ดังนั้น การศึกษาแผนการเรียนจากคู่มือนักศึกษา ย่อมช่วยให้นักศึกษาได้เกิดความ พร้อมในการเรียนมากขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยมีความเห็นที่สอดคล้องกับผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ ผู้บริหารในด้านการเตรียมบุคลากรว่า จัดปฐมนิเทศนักศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรโดยภาควิชา หรือ โปรแกรมวิชาจัดทำ ทำให้นักศึกษาได้ปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งจะช่วยให้ นักศึกษามีความเข้า ใจเกี่ยวกับรายละเอียดของหลักสูตร อันจะส่งผลให้การศึกษานักศึกษาดำเนินไปอย่างราบรื่น และตรงกับความต้องการและความสนใจของนักศึกษามากที่สุด ซึ่งมีผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพใน การเรียนรู้ให้บรรลุตามจุดประสงค์ของหลักสูตรที่วางไว้

สำหรับวุฒิการศึกษาของอาจารย์ส่วนใหญ่ มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท ซึ่งนับว่า อาจารย์เป็นผู้ที่มีวุฒิทางการศึกษาสูง อันเป็นผลดีต่อการนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรได้เป็นอย่างดี ผู้บริหารส่วนใหญ่ตอบว่า วิธีการที่ใช้ในการเพิ่มพูนทักษะความรู้ในสาขา

วิชาที่สอนให้แก่อาจารย์ คือ สนับสนุนให้อาจารย์เข้าอบรมสัมมนาเกี่ยวกับสาขาวิชาที่สอนเป็นการพัฒนาความรู้และทักษะของอาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่างๆ นับเป็นการสนับสนุนให้อาจารย์ผู้สอนเกิดความพร้อมที่ดี ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้การนำหลักสูตรไปใช้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่วนวิธีการที่ใช้ในการจัดอาจารย์เข้าสอน ผู้บริหารส่วนใหญ่ตอบว่าให้หัวหน้าภาควิชา หรือหัวหน้าโปรแกรม วิชาการศึกษาปฐมวัยพิจารณาตามความเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัฒนา ฮิตติเสรี (2521: 106) ได้กล่าวว่า "ผู้จัดอาจารย์เข้าสอนวิชาต่างๆ คือ หัวหน้าภาควิชาภาษาไทย โดยจัดตามความรู้ ความสามารถ ของผู้สอน" และจากข้อค้นพบของผู้วิจัยในการไปสัมภาษณ์หัวหน้าภาควิชา หรือหัวหน้าโปรแกรมวิชาเกี่ยวกับการจัดอาจารย์เข้าสอน พบว่าหัวหน้าภาควิชา หรือหัวหน้าโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัยจัดอาจารย์เข้าสอนโดยพิจารณาจากความเหมาะสม คือ ศึกษาว่าอาจารย์ท่านใดเคยสอนวิชาใดมาแล้ว ส่วนใหญ่จะจัดให้สอนวิชาเดิม คุณสมบัติต่อมาที่ใช้ในการพิจารณา คือ จำนวนชั่วโมงสอนโดยพยายามจัดให้มีชั่วโมงสอนใกล้เคียงกัน หากมีปัญหาเรื่องคาบสอนหัวหน้าภาควิชา และอาจารย์ในภาควิชาใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวพูดคุยตกลงกันได้ ส่วนอาจารย์ที่มาบรรจุใหม่ หรือโอนมาจากสังกัดอื่น ก็จะพิจารณาจากความถนัด ความสามารถพิเศษ และหากจบการศึกษาระดับปริญญาโทก็จะดูว่าทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับเรื่องอะไร ก็จะจัดให้ตามความเหมาะสม สำหรับวิธีการที่ใช้ดำเนินการในกรณีที่อาจารย์ไปราชการ หรือป่วย หรือลา ผู้บริหารส่วนใหญ่ตอบว่า ให้อาจารย์ประจำวิชานั้นๆ จัดเวลาสอนชดเชยในกรณีไปราชการ ผู้วิจัยเห็นว่าควรชดเชยทุกกรณี เพราะจะทำให้เวลาในการเรียนรายวิชาต่างๆ ในหลักสูตรดำเนินไปอย่างสมบูรณ์ นั้นย่อมแสดงว่าเนื้อหาวิชาต่างๆ ในหลักสูตรนักเรียนย่อมได้รับความรู้อย่างเต็มที่ ซึ่งเป็นการนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากที่ผู้วิจัยได้ไปสัมภาษณ์ผู้บริหาร ในสถาบันราชภัฏแห่งหนึ่งพบว่านักศึกษาวิชาการศึกษาปฐมวัยในสถาบันราชภัฏบางแห่งสามารถสอบบรรจุได้ในอันดับที่ 1 ของจังหวัด และนักศึกษาส่วนใหญ่จะสามารถสอบบรรจุเป็นข้าราชการครูได้ และมีงานทำเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัยเป็นส่วนใหญ่ รวมทั้งเป็นที่ยอมรับของวงการการศึกษาปฐมวัยในจังหวัดนั้นและจังหวัดใกล้เคียง โดยสถาบันแห่งนั้นมีการเตรียมบุคลากรอาจารย์ และนักศึกษาให้มีความเข้าใจหลักสูตร โดยอาจารย์ที่บรรจุใหม่ในภาควิชา จะได้รับการอบรมอาจารย์ใหม่จากทางสถาบัน และมีอาจารย์ในภาควิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัยเป็นอาจารย์พี่เลี้ยง ให้การแนะนำเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร การจัดทำแนวการสอน แผนการสอน และเอกสารประกอบการสอน รวมถึงวิธีการศึกษาค่าอธิบายรายวิชาในหลักสูตร และเมื่อทำการสอน หัวหน้าภาควิชาจะทำหน้าที่นี้แทนอาจารย์ใหม่ โดยตรวจดูแผนการสอน เอกสารประกอบการสอน และแบบสอบ พร้อมให้คำแนะนำ ในส่วนของนักศึกษามีการจัดกิจกรรมการ

เรียนการสอนตามหลักสูตร และมีกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน เช่น การพาไปทัศนศึกษา และดูงานในสถานศึกษาปฐมวัยที่มีชื่อเสียงทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด และมีการจัดกิจกรรมด้านการศึกษาปฐมวัยเคลื่อนที่ ไปยังชุมชน หมู่บ้านใกล้เคียงกับสถาบัน และโรงเรียนตามแนวชายแดน (ตชด.) โดยกำหนดสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ซึ่งงบประมาณได้จากงบบำรุงการศึกษาที่ภาควิชาตั้งโครงการเสนออนุมัติเป็นปีการศึกษา นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมให้ความรู้ในสาขาปฐมวัยเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีใหม่ๆ โดยเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่นักศึกษาและในการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป หัวหน้าภาควิชาจะให้นักศึกษาเขียนแผนการสอนบันทึกการสอนที่มีรายละเอียดแตกต่างจากวิชาเอกอื่น เนื่องจากเหตุผลว่า ธรรมชาติของการจัดกิจกรรมให้กับเด็กปฐมวัยมีความแตกต่างจากเด็กในระดับ ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา รวมถึงสมุดคู่มือการประเมินผลการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปด้วย จากที่กล่าวมาจึงเป็นไปได้ว่าการที่นักศึกษาวิชาเอกการศึกษาปฐมวัยในสถาบันราชภัฏ ดังกล่าวมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างสูง เป็นผลเนื่องมาจากการนำหลักสูตรไปใช้ในสถาบัน ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพทั้งในส่วนของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา

2.3 ด้านการบริหารและบริการหลักสูตร ผู้บริหารส่วนใหญ่ตอบว่า วิธีการที่ใช้ในการ จัดตารางสอนของภาควิชา หรือโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย คือ กระจายรายวิชาให้อาจารย์ได้ สอนทุกระดับ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเหมาะสมและสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ฤดี กรุงทอง (2528: 91) ที่ว่า การกระจายรายวิชาของอาจารย์และนักศึกษาลดสัปดาห์อย่างสม่ำเสมอ นั้น “ช่วยให้ อาจารย์มีชั่วโมงสอนและกลุ่มนักศึกษามีชั่วโมงสม่ำเสมอตลอดสัปดาห์ไม่หนักในช่วงเวลาหนึ่งเวลา โดดโดยเฉพาะ” ในเรื่องวิธีการที่ใช้ในการสนับสนุนด้านปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนการสอนสำหรับ อาจารย์และนักศึกษาในภาควิชา หรือโปรแกรมวิชาการศึกษา ผู้บริหารส่วนใหญ่จัดให้บริการพิมพ์ ข้อสอบ เอกสารประกอบการสอน แผนการสอน และแนวการสอนให้แก่อาจารย์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารเล็งเห็นความสำคัญของการมีเอกสารประกอบการสอน แผนการสอน แนวการสอน และมีความเข้าใจถึงภาระงานสอนและงานที่นอกเหนือจากงานสอนของอาจารย์ อีกประการหนึ่ง อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารต้องการให้อาจารย์ผู้สอนกระตือรือร้นที่จะผลิตผลงานทางวิชาการ เพื่อขอ ตำแหน่งทางวิชาการให้สูงขึ้น อันเป็นผลให้อาจารย์ในสถาบันของตนมีคุณวุฒิเพิ่มขึ้น เป็นการ สร้างชื่อเสียง ศักดิ์ศรี และศักยภาพให้แก่สถาบันของตน สำหรับวิธีการที่ใช้สนับสนุนอาจารย์ใน การจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนในภาควิชา หรือโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย ผู้บริหาร ส่วนใหญ่พบว่า จัดสรรงบประมาณให้จัดกิจกรรม ซึ่งการให้การสนับสนุนด้านงบประมาณเป็นการดี ในการส่งเสริมให้นักศึกษาได้รับความรู้ที่สอดคล้องกับลักษณะของเนื้อหาวิชาในหลักสูตรมากที่สุด เพราะการจัดการเรียนการสอนเฉพาะในชั้นเรียนนั้นมุ่งเน้นจะพัฒนาผู้เรียนในด้านเนื้อหาวิชาเป็นสำคัญ

ส่วนการพัฒนาด้านอื่นๆ นั้นจะต้องใช้กิจกรรมเสริมภายนอกห้องเรียนให้มากที่สุด นอกจากนั้นยังเป็นการให้โอกาสแก่นักศึกษาได้ใช้ความรู้ ความสามารถ และความถนัดของตนเอง แสดงออกมาในแนวทางที่ถูกต้องด้วย ดังคำกล่าวของ โนน (Known, อ้างถึงใน ยงยุทธ เกษสาคร, 2530) ที่ว่า "กิจกรรมเสริมหลักสูตรสามารถดึงความสนใจ ความสามารถพิเศษ และความกระตือรือร้นของผู้เรียนให้แสดงออกมาได้โดยสมัครใจก็ต่อเมื่อมีอิสระในการเลือกทำและตระหนักในความรับผิดชอบ"

สำหรับแนวทางที่ใช้ในการสนับสนุนด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของภาควิชา หรือโปรแกรมวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย ผู้บริหารส่วนใหญ่ช่วยติดต่อประสานงานกับโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อส่งนักศึกษาออกไปปฏิบัติการสอน การปฏิบัติเช่นนี้เป็นสิ่งที่เหมาะสม เนื่องจากผู้บริหารถือเป็นตัวแทนของสถาบันและอาจจะมีความคุ้นเคยเป็นอย่างดีกับโรงเรียนที่จะส่งนักศึกษาออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ดังนั้นในการติดต่อโรงเรียนจึงน่าจะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีมากกว่านักศึกษาติดต่อด้วยตนเอง ส่วนหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการเลือกโรงเรียนเพื่อส่งนักศึกษาออกไปฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู ผู้บริหารส่วนใหญ่เลือกโรงเรียนที่มีความเข้าใจหลักการและวัตถุประสงค์ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งหากโรงเรียนมีความเข้าใจหลักการและวัตถุประสงค์ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแล้วก็ย่อมเชื่อมั่นได้ว่านักศึกษาจะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากทางโรงเรียน อันเป็นผลให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษามรรลุดตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ในด้านสื่อการเรียนการสอนที่จัดให้แก่อาจารย์และนักศึกษาในภาควิชา หรือโปรแกรมวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย ผู้บริหารส่วนใหญ่ จัดวัสดุ อุปกรณ์ประกอบการสอน ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากในแต่ละภาควิชามิงบประมาณค่าวัสดุที่ได้จากการจัดสรรของคณะสำหรับให้อาจารย์ และนักศึกษาได้ทำการเบิกใช้ได้ตามความจำเป็นในการเรียนแต่ละรายวิชา และผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารพบว่าวัสดุ อุปกรณ์ประกอบการสอนของภาควิชา หรือโปรแกรมวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัยจะได้งบประมาณในการจัดซื้อส่วนหนึ่งจากคณะ และอีกส่วนหนึ่งเป็นงบประมาณบำรุงการศึกษาเป็นค่าวัสดุฝึกในรายวิชาที่มีภาคปฏิบัติซึ่งจะจัดสรรให้ทุกปีการศึกษา ซึ่งหากวัสดุ อุปกรณ์เพียงพอก็จะช่วยทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินไปได้อย่างราบรื่น และประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ได้ตั้งไว้ สำหรับคุณสมบัติที่พิจารณาในการสำรวจสื่อการเรียนการสอนวิชาเอกการศึกษาศึกษาปฐมวัย ผู้บริหารส่วนใหญ่ พิจารณาจากความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาซึ่งสอดคล้องกับคุณสมบัติที่ค่านึงถึงในการสำรวจหนังสือเรียน และหนังสืออ่านเพิ่มเติมในห้องสมุดที่ผู้บริหารส่วนใหญ่ค่านึงถึง คือ ความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาเช่นเดียวกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารต่างก็เห็นความจำเป็นและความสำคัญของสื่อการเรียนการสอน หนังสือเรียน และหนังสืออ่านเพิ่มเติมในห้องสมุด เป็นอย่างมากว่าสื่อการเรียนการสอน หนังสือเรียน และหนังสืออ่านเพิ่ม

เต็มในห้องสมุดมีส่วนที่ทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น ซึ่งเป็นผลโดยตรงที่ช่วยให้งานจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของอาจารย์และนักศึกษาประสบความสำเร็จบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

สำหรับวิธีการที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนอาจารย์และนักศึกษาภาควิชา หรือโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัยผลิตสื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารส่วนใหญ่ จัดงบประมาณให้ ในด้านวิธีการให้บริการแก่อาจารย์ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารส่วนใหญ่ให้ความสะดวกในการเบิกจ่ายสื่อการเรียนการสอน ในเรื่องวิธีการดำเนินการด้านงบประมาณเกี่ยวกับการจัดซื้อกระดาษ วัสดุ อุปกรณ์ สำหรับผลิตสื่อประกอบการเรียนการสอนในรายวิชาภาคปฏิบัติ ผู้บริหารส่วนใหญ่พบว่า ใช้งบประมาณบำรุงการศึกษาในส่วนของวัสดุฝึกของแต่ละภาควิชาที่มีภาคปฏิบัติ จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีการจัดบริการเพื่อสนับสนุนอาจารย์และนักศึกษาย่างเต็มที่สังเกตได้จาก การจัดงบประมาณให้ในการผลิตสื่อการเรียนการสอน ให้ความสะดวกในการเบิกจ่ายสื่อการเรียนการสอน และดำเนินการเรื่องงบประมาณเกี่ยวกับการจัดซื้อกระดาษ วัสดุ อุปกรณ์ สำหรับผลิตสื่อประกอบการเรียนการสอนในรายวิชาภาคปฏิบัติ โดยใช้งบประมาณบำรุงการศึกษาในส่วนของวัสดุฝึกของภาควิชา หรือโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัยที่มีภาคปฏิบัติ ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ความรู้แก่นักศึกษาวิชาเอกการศึกษาปฐมวัยทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติจึงน่าจะบรรลุตามจุดประสงค์ของแต่ละรายวิชาที่ได้กำหนดไว้ตามหลักสูตร ส่วนวิธีการที่ใช้ในการจัดบริการด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนให้แก่อาจารย์และนักศึกษา ผู้บริหารส่วนใหญ่จัดพิมพ์ และทำข้อสอบให้อาจารย์ ซึ่งจากการปฏิบัติเช่นนี้เป็นการทำงานแบ่งภาระงานของอาจารย์ ทำให้อาจารย์มีเวลาในการเตรียมการสอน และจัดทำแนวการสอน แผนการสอน และเอกสารประกอบการสอนมากขึ้น ทำให้ได้เตรียมความรู้และกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 ด้านการดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร

โครงสร้างของหลักสูตร อาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่ตอบว่า ลักษณะเฉพาะของหลักสูตร เป็นหลักสูตรที่จัดประสบการณ์และกิจกรรมโดยเน้นการปฏิบัติควบคู่กับทฤษฎีตลอดจนส่งเสริมให้มีความรักในวิชาชีพครู และมีลักษณะเหมาะสมกับการเป็นครูระดับปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับหลักการสอนของ เพอซีวาล (Perclval, อ้างถึงในน้อมฤดี จงพยุหะ, 2530) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรมุ่งให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งการปฏิบัตินั้นผู้สอนสามารถจะเลือกให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติก่อน หรือหลังการเรียนภาคทฤษฎีก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเนื้อหาวิชาและจุดประสงค์ในการสอนแต่ละครั้ง ซึ่ง นิเชต สุนทรพิทักษ์ (2534) ได้กล่าวว่า

ผู้สอนจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของการเตรียมคนที่จะเป็นครูให้มีคุณสมบัติที่เหมาะสมมีคุณธรรม และเป็นตัวอย่างที่ดีของเด็ก สำหรับลักษณะโครงสร้างของหลักสูตร อาจารย์ส่วนใหญ่ตอบว่า เนื้อหาวิชาในแต่ละหมวดวิชามีความซ้ำซ้อนกัน อาจเป็นเพราะว่าผู้สร้างหลักสูตรต้องการให้เนื้อหาวิชาในหลักสูตรสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ว่า มีความรู้และทักษะในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความพร้อมและความสามารถของเด็กปฐมวัย (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2536) การสอนในระดับก่อนประถมศึกษา ผู้สอนต้องจัดกิจกรรมให้กับเด็กในรูปแบบการบูรณาการความรู้ต่างๆ ให้กับเด็ก โดยผ่านกิจกรรมต่างๆ ที่หลากหลายในกิจกรรมประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับ อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร (2532 : 179) ได้กล่าวว่า "บทบาทของครู จะต้องเป็นผู้เตรียมกิจกรรมที่หลากหลาย ท้าทายความสามารถและความสนใจของเด็ก" ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องมีความสามารถในการดึงความรู้ เพื่อนำมาสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมต่างๆ ที่เด็กในวัยนี้มีความสนใจได้กระทำเพื่อเด็กได้เกิดการเรียนรู้ อันเป็นการปูพื้นฐานที่ดีให้กับเด็กต่อไป ซึ่งรายวิชาหลายรายวิชาที่มีจุดประสงค์ค่อนข้างซ้ำซ้อนกัน เช่น รายวิชา ศิลปะและศิลปะประดิษฐ์สำหรับเด็กปฐมวัย สื่อการเรียนและของเล่นสำหรับเด็กปฐมวัย งานประดิษฐ์ด้วยกระดาษ ศิลปะสำหรับครูปฐมวัย และการประดิษฐ์ของเล่นประเภทตุ๊กตา เป็นต้น จึงทำให้ผู้ให้หลักสูตรเห็นว่า เนื้อหาวิชามีความซ้ำซ้อนกันมาก ซึ่งจากที่ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับรายวิชาที่มีเนื้อหาซ้ำซ้อน อาจารย์ได้ให้ข้อเสนอแนะคือ ให้จัดอาจารย์ผู้สอนคนเดียวกันในการสอนรายวิชาที่เห็นว่าซ้ำซ้อน เพราะอาจารย์จะทราบว่ามีเนื้อหาใดบ้างที่สอนไปแล้ว หรือยังไม่ได้สอน ซึ่งจะช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึก และกระตือรือร้นที่จะเรียนในรายวิชาเหล่านี้มากขึ้น ส่วนนักศึกษาตอบว่า จำนวนหน่วยกิตของรายวิชาในหมวดวิชาเฉพาะด้านมีความเหมาะสม

สำหรับลักษณะเนื้อหาวิชาในหลักสูตรนั้น ข้อมูลจากอาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่พบว่า เนื้อหาวิชาในหลักสูตรให้ความรู้และทักษะในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความพร้อมและความสามารถของเด็กปฐมวัย ที่ทำให้การกำหนดลักษณะเนื้อหาวิชาในหลักสูตร สอดคล้องกับจุดประสงค์เฉพาะของหลักสูตรวิทยาลัยครู สาขาวิชาการศึกษา โปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2536 ที่กล่าวว่า "มีความรู้และทักษะในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความพร้อมและความสามารถของเด็กปฐมวัย" (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2536) ในด้านการเปิดรายวิชาเลือกนั้น ข้อมูลอาจารย์ และนักศึกษาส่วนใหญ่ พบว่า เปิดรายวิชาเลือกตามความพร้อมของอาจารย์ ซึ่งผู้บริหารอาจเห็นว่า อาจารย์ผู้สอนได้สอนในรายวิชาที่ตรงกับความต้องการ ความสามารถ และคุณวุฒิ เป็นการแสดงถึงความพร้อมในการสอน ซึ่งย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนสูงสุด และจากการวิจัยของ วารี ศรีมานโนชน์ (2529) เรื่อง "คุณลักษณะที่พึง

ประสงค์ของอธิการวิทยาลัยครู พบว่า การให้โอกาสผู้ได้บังคับบัญชา ได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามที่ถนัด สนใจ และมีความพร้อม เป็นสิ่งที่ผู้ปฏิบัติงานต้องการ และวิธีการที่นักศึกษาได้รับการแนะนำให้เลือกเรียนหมวดวิชาเลือกเสรีนักศึกษาส่วนใหญ่ทำการศึกษาจากคู่มือนักศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งช่วยให้นักศึกษาเกิดความพร้อมในการเรียนมากขึ้น เนื่องจากได้เลือกเรียนในรายวิชาที่ตนมีความต้องการและมีความสนใจ อันมีผลทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ

การเตรียมการสอน ข้อมูลจากอาจารย์ส่วนใหญ่ พบว่า วิธีการเตรียมการสอนของอาจารย์ คือ เตรียมการสอนทุกครั้งที่ทำการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู (2522: 59-60) ว่า "กิจกรรมการสอนที่อาจารย์ปฏิบัติบ่อยครั้งมาก ได้แก่ การเตรียมการสอนล่วงหน้า" และผู้วิจัยเห็นว่าเป็นวิธีที่ดีเนื่องจากการเตรียมการสอนช่วยทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ สามารถจัดเตรียมความรู้ที่จะให้แก่นักศึกษาได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ และมีประสิทธิภาพ อันส่งผลต่อการนำหลักสูตรไปใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ เกี่ยวกับประเภทของเอกสารหลักสูตร ที่อาจารย์ได้ศึกษาเพื่อเตรียมการสอนและดำเนินการสอนตามหลักสูตร อาจารย์ส่วนใหญ่ศึกษาจากคำอธิบายรายวิชา ในคำอธิบายรายวิชาได้บอกถึงรายละเอียดของขอบเขตเนื้อหาในแต่ละรายวิชา ซึ่งช่วยให้อาจารย์ผู้สอนสามารถจัดเตรียมเนื้อหาจากหนังสือ เอกสาร ตำรา และงานวิจัยต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง และครอบคลุม สำหรับการเตรียมการใช้ทรัพยากรในห้องเรียนให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนของอาจารย์ อาจารย์ส่วนใหญ่ เตรียมการใช้ทรัพยากรในห้องเรียนเพื่อประกอบการสอนเป็นบางครั้ง อาจเป็นเพราะอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ใช่คนในห้องเรียนจึงไม่ค่อยมีความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรที่มีอยู่ในห้องเรียนนั้นๆ หรือห้องเรียนนั้นไม่มีทรัพยากรที่พอจะนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนได้ จึงเตรียมการใช้ทรัพยากรในห้องเรียนเพื่อประกอบการสอนเป็นบางครั้ง ซึ่งจากที่ผู้วิจัยได้ไปสัมภาษณ์อาจารย์ในภาควิชา หรือโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัยในบางสถานศึกษา พบว่า อาจารย์ไม่สามารถหาทรัพยากรในห้องเรียนมาประกอบการเรียนการสอนได้เนื่องจากอยู่ในเมือง และอาจารย์ไม่ใช่คนท้องถิ่นจังหวัดนั้น ส่วนวิธีการที่อาจารย์นำทรัพยากรในห้องเรียนมาประกอบการเรียนการสอน อาจารย์ส่วนใหญ่ จัดให้นักศึกษาไปดูงานในโรงเรียนในระดับก่อนประถมศึกษา การปฏิบัติของอาจารย์ดังกล่าวนี้เป็นผลดีต่อการเรียนการสอน เพราะแหล่งความรู้ในห้องเรียนที่ตรงกับการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา ปัจจุบันมีมากพอสมควร ที่เป็นตัวอย่างให้แก่นักศึกษาได้ เช่น โรงเรียนดีเด่นในระดับก่อนประถมศึกษาต่างๆ การได้นำนักศึกษาไปศึกษาดูงานในสถานที่ดังกล่าวจะเป็นการสร้างเสริมประสบการณ์แก่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของกรมการฝึกหัดครู ที่มีนโยบายให้วิทยาลัยครูได้ให้ชุมชนเป็นแหล่ง

ทรัพยากรบุคคล โดยพยายามดึงชุมชนเข้ามาสู่วิทยาลัยครู เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาในระดับท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น (กรมการฝึกหัดครู, 2534)

สำหรับวิธีการที่อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้ในการเตรียมความพร้อมก่อนสอนกลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ได้มีการจัดเตรียมเอกสารเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไว้ให้นักศึกษาใช้ประกอบการศึกษา แสดงให้เห็นว่าอาจารย์มีการจัดเตรียมการสอนที่ดีโดยสังเกตได้จากการจัดเตรียมเอกสารไว้ล่วงหน้า ซึ่งจะช่วยให้ นักศึกษาสามารถศึกษารายละเอียดของเนื้อหาวิชาได้อย่างครบถ้วนตามจุดประสงค์ของรายวิชานั้นๆ และหากทำการศึกษาแล้วเกิดความสงสัย ไม่เข้าใจก็สามารถสอบถามอาจารย์ได้ ทำให้การเรียนดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพเกี่ยวกับวิธีการสอนที่อาจารย์ใช้ในการจัดเตรียมการสอน อาจารย์ส่วนใหญ่ได้ เตรียมการสอนแบบให้นักศึกษาค้นคว้าทำรายงาน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การจัดการเรียนการสอน ควรให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน คือ หลักสูตรส่วนใหญ่จะเน้นให้นักศึกษาเป็นผู้มีความรู้ คิดเป็น ทำเป็น สามารถวิเคราะห์ได้ ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนควรได้แทรกกิจกรรมที่ช่วยให้นักศึกษามีลักษณะเป็นผู้รู้จริง คิดเป็นและทำเป็นด้วยมิใช่เพียงอ่านได้ตามตำราเท่านั้น แต่ให้รู้จักการค้นคว้าจากแหล่งความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ด้านการศึกษาปฐมวัย ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาเป็นผู้มีความรอบรู้ รู้จักวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับ และนำไปใช้ได้ในการปฏิบัติจริงและสิ่งที่สำคัญช่วยทำให้ทันต่อข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยในโลกยุคไร้พรมแดน และหลักเกณฑ์ที่อาจารย์ใช้ในการเลือกวิธีสอน อาจารย์ส่วนใหญ่เลือกให้สอดคล้องกับเนื้อหา ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การเลือกวิธีสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหา เป็นสิ่งที่ดีเนื่องจากลักษณะธรรมชาติของแต่ละรายวิชาย่อมมีความแตกต่างกันออกไป เช่น รายวิชาทฤษฎีวิธีสอนส่วนใหญ่จะเป็นการบรรยาย ส่วนรายวิชาภาคปฏิบัติวิธีสอนส่วนใหญ่ จะให้นักศึกษาได้ปฏิบัติจริง ฝึกทักษะการทำงาน ซึ่งหากอาจารย์สามารถจัดวิธีสอนได้สอดคล้องกับเนื้อหาเป็นอย่างดีแล้ว ก็จะทำให้การจัดการเรียนการสอนในรายวิชานั้นๆ ประสบผลสำเร็จตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จากผลการวิจัยอาจารย์ส่วนใหญ่ ตอบว่าวิธีการที่อาจารย์ชี้แจงให้นักศึกษาทราบเกี่ยวกับแผนการเรียน แผนปฏิบัติการ และการส่งนักศึกษาออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในแต่ละภาคเรียน คือ อาจารย์ชี้แจงให้นักศึกษาทราบตอนเปิดภาคเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากอาจารย์เห็นว่า การชี้แจงให้นักศึกษาทราบตอนเปิดภาคเรียน นักศึกษาจะมีความกระตือรือร้นในการดำเนินกิจกรรมตามแผนต่างๆ ได้เป็นอย่างดี สำหรับกิจกรรมที่อาจารย์ปฏิบัติเป็นประจำเมื่อเริ่มเข้าสอนในแต่ละรายวิชา อาจารย์ส่วนใหญ่ ชี้แจงแนวการสอนและแผนการสอนให้นักศึกษาทราบเมื่อเข้าสอนในช่วงแรกของแต่ละรายวิชา คงเป็นเพราะว่าผู้

บริหารได้ดำเนินการ เพื่อให้อาจารย์จัดทำแผนการสอนให้บรรลุผล ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยจัดบริการวัสดุ อุปกรณ์ในการจัดทำแผนการสอน และจัดบริการพิมพ์แผนการสอน และอาจเป็นเพราะว่าแผนการสอนช่วยกำหนดเนื้อหาในการสอนให้แจ่มชัด ช่วยกำหนดความคิดรวบยอด และวัตถุประสงค์ของการสอนได้ตรงเป้าหมาย ช่วยให้มีการวางแผน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีระบบ และช่วยให้การประเมินผลมีความสอดคล้องตามจุดประสงค์ของการเรียนและความคิดรวบยอดที่วางไว้ (จันทิภา ลิ้มปิเจริญ, 2528) นอกจากนี้แผนการสอนยังทำให้อาจารย์ มีความมั่นใจว่าการเรียนการสอนที่จัดขึ้นถูกต้องสมบูรณ์ตามหลักสูตรอีกด้วย ส่วนวิธีการที่อาจารย์ใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้และทักษะที่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานในระดับก่อนประถมศึกษา อาจารย์ และนักศึกษาส่วนใหญ่ ตอบว่า อาจารย์จัดให้นักศึกษาออกไปศึกษาสังเกตและมีส่วนร่วม ทดลองสอน และออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่โรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษาในท้องถิ่น วิธีการนี้อาจเป็นผลดีในด้านการจัดการเรียนการสอน เพราะการเรียนวิชาเอกการศึกษาปฐมวัย จำเป็นที่ผู้เรียนจะต้องลงไปปฏิบัติ และฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้สถานการณ์จริง โรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษาในท้องถิ่น จึงน่าจะเป็นแหล่งวิทยาการที่นักศึกษาใช้ปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ สมบัติ ศุภสิทธิ์ (2534) ที่กล่าวว่า จุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาสมรรถภาพของนักศึกษาครู ทั้งด้านความรู้ เทคนิค และคุณลักษณะที่ดี เพื่อเตรียมพร้อมที่จะออกไปเป็นครูที่ดีในอนาคต ก็คือ การให้นักศึกษาได้ออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทั้ง 4 ขั้นตอน คือ การศึกษาและสังเกต การมีส่วนร่วม การทดลองสอน และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปแบบที่โรงเรียนในระดับก่อนประถมศึกษาในท้องถิ่น

แนวทางที่นักศึกษาปฏิบัติในการผลิตสื่อในห้องผลิตสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน อาจารย์ส่วนใหญ่ ให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติทุกครั้งที่เป็นภาคปฏิบัติ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีในการให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติทุกครั้งที่เป็นภาคปฏิบัติ เพราะการเรียนการสอนในวิชาชีพครูนั้น ภาคปฏิบัติจะเป็นการนำทฤษฎีที่ได้เรียนไปทดลองใช้ด้วยการปฏิบัติจริง ก่อนที่นักศึกษาจะนำไปใช้ เมื่อจบหลักสูตรไปเป็นครูปฐมวัยดังนั้นในการได้ฝึกปฏิบัติทุกครั้งย่อมได้รับประสบการณ์ตรงเกิดทักษะ มีความชำนาญ และเมื่อเป็นครูปฐมวัยก็จะสามารถนำความรู้ที่ได้จากการฝึกปฏิบัติไปใช้ในการปฏิบัติจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง ซึ่งสอดคล้องกับ อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร (2532 : 179) ได้กล่าวว่า 'คุณภาพของครูในระดับปฐมวัยเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสนใจ ครูควรจะเป็นคนที่ได้รับการอบรม มีความรู้ทางด้านปฐมวัยจริงๆ หรือหากได้เรียนทฤษฎีมาแล้วก็ควรที่จะได้รับประสบการณ์ที่อยู่กับเด็กมาด้วย' เกี่ยวกับวิธีที่อาจารย์ปฏิบัติในการนำนักศึกษาไปดูงานหรือทัศนศึกษา อาจารย์ และนักศึกษาส่วนใหญ่ ตอบว่า อาจารย์นำนักศึกษาไปดูงาน หรือทัศนศึกษายังสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับ

รายวิชาที่เรียน และในการนำนักศึกษาไปทัศนศึกษาหรือดูงาน อาจารย์ส่วนใหญ่ ได้รับความร่วมมือจากสถานที่ไปเป็นอย่างมาก ซึ่งนับว่าเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอนสาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นอย่างมาก เพราะนักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงได้ดีกว่าการเรียนเฉพาะในห้องเรียน และโดยเฉพาะสถานที่ไปให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ยิ่งจะช่วยให้การศึกษาดูงานนั้นประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้

สำหรับประเภทของกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนที่อาจารย์จัดให้นักศึกษา อาจารย์ส่วนใหญ่จัดการศึกษานอกสถานที่ หรือดูงาน ส่วนผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน อาจารย์ส่วนใหญ่ ตอบว่า อาจารย์จัดทำเอง ซึ่งคำตอบไม่ตรงกันกับนักศึกษาส่วนใหญ่ ที่ตอบว่า นักศึกษาร่วมกับอาจารย์ในภาควิชา หรือโปรแกรมวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรีทุกคนในเรื่องของความร่วมมือและความสนใจจากนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน อาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่ ได้รับความร่วมมือจากเพื่อนนักศึกษาเป็นอย่างดี ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การที่อาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่า ผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน คือ อาจารย์จัดทำคนเดียวอาจจะเนื่องมาจาก การที่อาจารย์ต้องดำเนินการในเรื่องของงบประมาณการจัดบุคลากรการจัดกิจกรรม ต้องติดต่อกับหน่วยงานเพื่อขอความร่วมมือในการจัดกิจกรรม จึงทำให้อาจารย์อาจจะคิดว่าอาจารย์จัดทำคนเดียว ส่วนนักศึกษามีความเห็นในเรื่องเดียวกันว่า นักศึกษาร่วมกับอาจารย์ในภาควิชา หรือโปรแกรมวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรีทุกคน อาจจะเนื่องมาจาก การที่นักศึกษาร่วมทำกิจกรรมโดยติดต่อขอความช่วยเหลือกับอาจารย์ทุกคนในภาควิชา หรือโปรแกรมวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งทำให้กิจกรรมที่จัดได้ดำเนินการไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งจากการไปเก็บข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ด้วยการสัมภาษณ์อาจารย์ในสถาบันราชภัฏแห่งหนึ่ง ได้พบการจัดเตรียมงานวันพ่อกับแม่ โดยนักศึกษาได้ปรึกษาการจัดกิจกรรมจากอาจารย์ และอาจารย์ได้ให้คำแนะนำและเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ให้นักศึกษา นักศึกษาได้แบ่งกลุ่มการทำงานและแยกย้ายไปทำงานตามกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย

ส่วนวิธีการที่อาจารย์ใช้ในการส่งนักศึกษาออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์ส่วนใหญ่ ประสานงานก่อนจะส่งนักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และผู้ที่ให้การแนะนำในการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นักศึกษาส่วนใหญ่ ได้รับการชี้แจงแนะนำจากอาจารย์นิเทศก์ ส่วนสภาพของโรงเรียนที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นักศึกษาส่วนใหญ่ ตอบว่า ผู้บริหารโรงเรียนเข้าใจจุดประสงค์ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับความร่วมมือและความสนใจที่ได้รับจากทางโรงเรียนที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นักศึกษาส่วนใหญ่ ตอบว่า ได้รับความร่วมมือและความสนใจเป็นอย่างดี ลักษณะเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าการออกฝึก

ประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา น่าจะประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เนื่องจาก การออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอาจารย์มีการประสานงานกับโรงเรียนก่อน ซึ่ง ผู้บริหารโรงเรียนมีความเข้าใจจุดประสงค์ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และโรงเรียนได้ให้ความร่วมมือและความสนใจเป็นอย่างดี นอกจากนี้ นักศึกษายังได้รับการชี้แจงแนะนำจากอาจารย์นิเทศก์ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูด้วย สิ่งเหล่านี้ย่อมส่งเสริมให้กิจกรรมครั้งนี้ประสบความสำเร็จได้อย่างดี

การใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน จากผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่ เลือกใช้สื่อการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาที่สอน ส่วนนักศึกษา ตอบว่า อาจารย์ใช้ตามความเหมาะสมเท่าที่มีสื่ออยู่ ใช้เครื่องฉายข้ามศีรษะประกอบคำบรรยาย นำสื่อที่เป็นทรัพยากรในห้อง ถิ่นมาใช้เพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอน โดยเน้นให้นักศึกษามผลิตสื่อการสอนจากวัสดุในห้อง ถิ่นนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้สื่อ จึงเลือกสื่อประกอบการเรียน การสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาที่จะสอน ทั้งยังใช้เครื่องฉายข้ามศีรษะประกอบคำบรรยาย ซึ่งตรงกับ คำกล่าวของ ผจกญ ชันชนะนวน (2522) ที่อ้างถึงการเรียนรู้ตามทฤษฎีของเบนจามิน บลูมว่า การสอนที่ทำให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงามทางสติปัญญา จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์ และนำไปใช้ ทั้ง 2 สิ่งนี้ ไม่อาจจะเกิดขึ้นได้ด้วยการบรรยายเพียงอย่างเดียว จำเป็นต้องอาศัยสื่อ อื่นๆ มาช่วยเสริม และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้เชิงสร้างสรรค์ได้ สำหรับการนำสื่อที่เป็น ทรัพยากรในห้อง ถิ่นมาใช้เพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอน โดยวิธีให้นักศึกษามผลิตสื่อการสอน จากวัสดุในห้อง ถิ่น น่าจะเป็นเพราะอาจารย์ต้องการให้นักศึกษาใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการนำ วัสดุในห้อง ถิ่นมาผลิตเป็นสื่อการสอน เพื่อใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในห้อง ถิ่นให้คุ้มค่า ทั้งยัง เป็นการประหยัดทุนในการผลิตสื่ออีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ ราศี ทองสวัสดิ์ (2533: 67) ได้กล่าว ถึงบทบาทของครูปทุมวัยในการจัดหาหรือจัดทำสื่อต่างๆ โดยจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ทำได้ตามธรรมชาติ เช่น ตัวอย่างพืช หรือสิ่งต่างๆ ที่เป็นวัสดุเหลือใช้ ซึ่งไม่จำเป็นต้องซื้อ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า การ นำวัสดุในห้อง ถิ่นมาผลิตสื่อการเรียนการสอนยังไม่มีการผลิตกันอย่างแพร่หลายทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า อาจารย์ขาดประสบการณ์ในการนำวัสดุในห้อง ถิ่นมาผลิตสื่อ ขาดสื่อต้นแบบสำหรับให้นักศึกษาดู เป็นตัวอย่าง ประกอบกับนักศึกษามขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการผลิตสื่อ การนำวัสดุในห้อง ถิ่นมาผลิตสื่อการเรียนการสอนจึงได้ผลตามจุดมุ่งหมายไม่มากนัก

สำหรับวิธีการที่อาจารย์กำหนดให้นักศึกษามผลิตสื่อประกอบการเรียนการสอน อาจารย์ส่วนใหญ่ ให้นักศึกษามผลิตสื่อเป็นกลุ่ม ส่วนนักศึกษามตอบว่า อาจารย์ให้ผลิตสื่อเป็นรายบุคคล การที่อาจารย์ให้นักศึกษามผลิตสื่อเป็นกลุ่ม อาจเนื่องมาจากอาจารย์คิดในเรื่องของจำนวนคะแนนที่

ให้กับการผลิตสื่อเป็นกลุ่มมีจำนวนคะแนนมากกว่าการผลิตสื่อเป็นรายบุคคล ส่วนนักศึกษาตอบว่า อาจารย์ให้ผลิตสื่อเป็นรายบุคคล อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาคิดจากจำนวนชิ้นงานที่อาจารย์มอบหมายให้ในการผลิตสื่อ

การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่าอาจารย์ส่วนใหญ่ชี้แจงหลักเกณฑ์และกำหนดวิธีการวัดผลและประเมินผลให้นักศึกษาทราบล่วงหน้าทุกครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุจรรยา สุวรรณศิริ (2528: 123) ว่า "อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่ชี้แจงหลักเกณฑ์และกำหนดวิธีการวัดผลให้นักศึกษาทราบล่วงหน้า" ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาที่ต้องการให้อาจารย์ชี้แจง เนื่องจากได้ทราบว่าตนเองต้องปฏิบัติอย่างไรในการเรียน ส่วนการประเมินผลการเรียนรายวิชาภาคทฤษฎี อาจารย์ส่วนใหญ่ ประเมินด้านความรู้ความเข้าใจ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยและประเมินคุณภาพการศึกษา คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2539 : 39-42) ได้กล่าวถึงปัญหาด้านการเรียนการสอนว่า "การวัดผลและประเมินผลเน้นความรู้ความจำมากกว่าการปฏิบัติ โดยไม่มีการประเมินกิจกรรมอื่นๆ เข้ามาด้วย" ส่วนนักศึกษาส่วนใหญ่ตอบว่า อาจารย์วัดผลเมื่อมีการปฏิบัติงาน ลักษณะเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า อาจารย์เน้นถึงการวัดผลและประเมินผลในรายวิชาที่มีภาคปฏิบัติด้วย เช่น รายวิชาการกระบวนการเรียนการสอนเด็กปฐมวัย เป็นต้น ซึ่งวิชาดังกล่าว นักศึกษาจะต้องลงมือปฏิบัติและมีฝึกฝนวิชาชีพ ดังนั้นนักศึกษาจึงเห็นว่าอาจารย์วัดผลและประเมินผลเมื่อมีการปฏิบัติงาน สำหรับอาจารย์ที่เน้นการวัดผลและประเมินผล โดยประเมินด้านความรู้ความเข้าใจ อาจารย์อาจจะมองการวัดผลและประเมินผลค่อนข้างจำกัดเฉพาะการสอบข้อเขียนเท่านั้น ซึ่งการสร้างแบบสอบโดยทั่วไป ผู้สอนก็คงจะเน้นที่ความรู้ความเข้าใจเป็นประการสำคัญ แต่อย่างไรก็ตามการที่จะประเมินผลการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพย่อมขึ้นอยู่กับ การสร้างข้อสอบให้ได้มาตรฐาน ซึ่งประกอบด้วยการจัดทำตารางวิเคราะห์เนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ของอาจารย์ผู้สอนเป็นสำคัญ การให้อาจารย์ได้สร้างแบบสอบร่วมกัน จะช่วยให้ได้แบบสอบที่มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา และมีความเชื่อมั่นสูง สามารถประเมินผู้เรียนได้ตรงจุดมุ่งหมายมากที่สุด (กรรณิการ์ พวงเกษม, 2522) สำหรับวิธีการวัดผลและประเมินผลในรายวิชาภาคทฤษฎี อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้วิธีการตรวจผลงาน ส่วนวิธีการที่ใช้ในการวัดผลและประเมินผล อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้แบบสอบ สำหรับการประเมินผลในรายวิชาภาคปฏิบัติ อาจารย์ส่วนใหญ่ประเมินผลทุกครั้ง ในรายวิชาพฤติกรรมกรรมการสอน อาจารย์ส่วนใหญ่ ประเมินจากพฤติกรรมกรรมการเรียนของนักศึกษาในระหว่างเรียน ส่วนนักศึกษาส่วนใหญ่ตอบว่า อาจารย์ใช้การวัดผลและประเมินผลแบบอิงเกณฑ์เป็นส่วนใหญ่ เกี่ยวกับการชี้แจงข้อบกพร่อง ให้นักศึกษาทราบหลังจากการประเมินผลการเรียนการสอน อาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่ตอบตรงกันว่า อาจารย์ชี้แจง

หลังการประเมินผลทุกครั้ง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การปฏิบัติของอาจารย์ผู้สอนนั้นปฏิบัติได้สอดคล้องกับลักษณะของการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาและเหมาะสมกับลักษณะของสาขาวิชาชีพ และนอกจากนั้นการวัดผลในภาคทฤษฎีใช้การตรวจผลงาน และภาคปฏิบัติมีการประเมินผลทุกครั้งซึ่งจะทำให้ทราบถึงความก้าวหน้าของข้อความรู้และทักษะของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ส่วนในรายวิชา พฤติกรรมการสอน อาจารย์ประเมินผลจากพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาในระหว่างเรียน แสดงให้เห็นว่าอาจารย์มีความตั้งใจจริงในการฝึกฝนนักศึกษาให้มีทักษะและคุณสมบัติที่ครบถ้วนตามแนวทางของจุดมุ่งหมายหลักสูตรที่ได้ตั้งไว้ อันจะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของนักศึกษาในที่สุด ส่วนนักศึกษาตอบว่า อาจารย์ใช้การวัดผลและประเมินผลแบบอิงเกณฑ์เป็นส่วนใหญ่ อาจเนื่องมาจากอาจารย์ตั้งเกณฑ์ในการวัดผลและประเมินผลไว้แล้ว ดังนั้นจึงประเมินผลนักศึกษาตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งหากนักศึกษาปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ที่อาจารย์กำหนดไว้ ก็อาจทำให้นักศึกษาได้รับการฝึกทักษะครบถ้วนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้เช่นเดียวกันกับการประเมินผลจากพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาระหว่างเรียน และหลังจากการประเมินผลแล้ว ได้มีการชี้แจงข้อบกพร่องให้นักศึกษาได้ทราบ เป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับอันจะทำให้ นักศึกษาได้ปรับปรุงในด้านการเรียนให้ดีขึ้นได้

ส่วนความเหมาะสมของวิธีการประเมินผลรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ สภาสถาบันราชภัฏกำหนด เป็น ผย. ผ. และ ม. จากผลการวิจัย อาจารย์ส่วนใหญ่ตอบว่า ไม่เหมาะสม โดยอาจารย์ให้ใช้วิธีการให้เกรด ก-จ แทนการให้ ผย. ผ. และ ม. ส่วนนักศึกษาส่วนใหญ่ ตอบว่า เหมาะสม ลักษณะที่อาจารย์เห็นว่าควรเปลี่ยนวิธีการประเมินผลจาก ผย. ผ. และ ม. เป็นระดับเกรด ก-จ อาจเนื่องมาจาก การใช้เกณฑ์ ผย. ผ. ม. ไม่สามารถจำแนกความสามารถของนักศึกษาได้ชัดเจนเท่ากับการให้เกรด ก. ข. ค. ง. และ จ. ดังจะเห็นได้จากข้อเสนอแนะของอาจารย์ผู้สอนที่เห็นว่าควรมีการปรับปรุงเกณฑ์การประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ส่วน นักศึกษาผู้วิจัยเห็นว่าอาจเนื่องมาจาก นักศึกษาพบว่า การใช้เกณฑ์การประเมินโดยใช้เกณฑ์ ผย. ผ. ม. เป็นความสะดวกในการปฏิบัติงานไม่ต้องเกิดความเครียดแข่งขันกับระดับคะแนนที่กำหนดไว้ เพราะหากมีความตั้งใจปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก็สามารถมีระดับผลการเรียนผ่านได้ และอาจเนื่องมาจากระดับเกรดแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจ และ ความรู้ ความสามารถของนักศึกษาในการนำไปปฏิบัติจริงในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี และอาจมีผลต่อการสมัครทำงานต่อไปเมื่อจบการศึกษาตามหลักสูตรแล้ว

สำหรับวิธีการที่อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้ในการวัดผลและประเมินผลรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูคือ ประเมินวิธีการ กระบวนการ และขั้นตอนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับนักศึกษาส่วนใหญ่ ตอบว่าอาจารย์สังเกตจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้ที่ทำการ

ประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียน คือ อาจารย์ที่เลี้ยง เกี่ยวกับจุดเน้นที่อาจารย์ใช้ ในการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนกลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นักศึกษาส่วนใหญ่ ตอบว่า อาจารย์เน้นการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ และอาจารย์เน้นวิธีการ กระบวนการ และขั้นตอนในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และนักศึกษา พบว่าสามารถนำความรู้จากการเรียนภาคทฤษฎีและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไปใช้ประโยชน์ ได้มาก ลักษณะดังกล่าวเป็นการปฏิบัติที่ดีที่อาจารย์ใช้การประเมินผลรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชา ชีพครูด้วยการประเมินวิธีการ กระบวนการ และขั้นตอนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู รวมทั้งการ ใช้การสังเกตจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพราะการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นการนำ ความรู้ที่ได้จากการศึกษาตามหลักสูตรไปใช้ในสถานการณ์จริง ดังนั้นในการประเมินผลจึงควร ตัดสินจากการสังเกตวิธีการ กระบวนการ และขั้นตอนในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จึงจะ ทำให้อาจารย์ทราบได้ว่านักศึกษามีความรู้ความสามารถบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ สำหรับผู้ที่ประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาในโรงเรียนอาจารย์ส่วนใหญ่ตอบว่า คือ อาจารย์ที่เลี้ยง อาจจะเป็นเนื่องจากอาจารย์ที่เลี้ยงเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักศึกษาในช่วงระหว่างฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในโรงเรียนมากที่สุด ดังนั้นจึงเป็นผู้ที่ควรที่จะสังเกตเห็นพฤติกรรมในการ นำความรู้ที่ได้รับจากการเรียนมาใช้ประโยชน์ในชั้นเรียนได้เป็นอย่างดี ดังนั้นอาจารย์ที่เลี้ยงจึงควร จะเป็นผู้ประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้แก่ นักศึกษา เพราะเป็นผู้รู้นักศึกษามีความ รู้ความสามารถเหมาะสมที่จะผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตามหลักสูตรหรือไม่ แต่จาก ประสบการณ์ในการเป็นอาจารย์นิเทศก์นักศึกษาวิชาเอกการศึกษาปฐมวัยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า อาจารย์ที่เลี้ยงส่วนใหญ่มักจะประเมินผลให้แก่ นักศึกษาในระดับที่อยู่ในเกณฑ์ดีถึงดีมาก เนื่องจากมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันในระหว่างที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ดังนั้นหากจะยก หน้าให้การประเมินให้กับอาจารย์ที่เลี้ยงเพียงคนเดียวอาจจะได้รับผลการประเมินที่อาจจะไม่ตรงกับ ความเป็นจริง เท่ากับมีอาจารย์วิชาเอกการศึกษาปฐมวัยไปนิเทศนักศึกษาด้วย สำหรับความรู้และ ทักษะที่นักศึกษาได้รับจากการเรียนภาคทฤษฎีและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นักศึกษาส่วน ใหญ่ตอบว่า นำไปใช้ประโยชน์ได้มาก

สอดคล้องกับที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์อาจารย์ภาควิชาการศึกษาปฐมวัยในสถาบันราชภัฏ แห่งหนึ่งได้มีการดำเนินการเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติของนักศึกษา โดยจัดทำสมุดบันทึก การฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครูเสริมตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-4 และ คู่มือการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในชั้นปี ที่ 4 ซึ่งต่างจากวิชาเอกอื่น และทางโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัยจะแจ้งให้หน่วยงานผู้ใช้ครูใน จังหวัดและจังหวัดใกล้เคียงได้ทราบว่า หากมีนักศึกษาวิชาเอกการศึกษาปฐมวัย จากสถาบันราช

กฎแห่งนี้เป็นสมมติกรอบการทำงานทั้งในหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชน ให้หน่วยงานเหล่านั้นขอคุณสมบัติประจำตัวการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเสริม ซึ่งภายในสมมติจะรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ครูปฐมวัยที่ได้รับมอบหมาย และกิจกรรมต่างๆ ที่นักศึกษาได้เข้าร่วม ซึ่งเป็นส่วนช่วยให้หน่วยงานผู้ใช้ครูสามารถตัดสินใจพิจารณาคัดเลือกนักศึกษาได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ สิ่งสำคัญที่นักศึกษาจะได้รับจากการปฏิบัติงานตามสมมติบทนี้ คือ ทำให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นที่จะลงมาปฏิบัติจริงตามตารางเวลาที่กำหนดอันมีผลโดยตรงให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะและใช้ความรู้ตลอดเวลา และเมื่อจบการศึกษาตามหลักสูตรไปแล้ว นักศึกษาก็จะสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกปฏิบัติไปใช้ในการเป็นครูปฐมวัยที่มีคุณภาพได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิทยาภรณ์ มานะจตุ และคณะ (2538: ก) ได้กล่าวว่า "บัณฑิตนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพไปใช้ในระดั้มาก" แสดงให้เห็นว่าการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ให้ทั้งความรู้ ทักษะ ตลอดจนความชำนาญแก่นักศึกษาฝึกประสบการณ์ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับคำกล่าวของ อัจฉรา ประไพตระกูล และคณะ (2521: 1) ที่ว่า "ประสบการณ์วิชาชีพ หมายถึง ประสบการณ์ทั้งหมดที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับนักเรียน นักศึกษา และบุคคลในระดับหรือกลุ่มต่างๆ ภายในและภายนอกโรงเรียน รวมถึงการได้รับโอกาสที่ให้ทำการสังเกตการเรียนการสอน ร่วมมือทำงานหรือฝึกทำกิจกรรมร่วมกัน อันจะเสริมสร้างให้ผู้ที่จะเป็นครูเกิดการเรียนรู้และมีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวความคิดพื้นฐานตลอดจนหลักการต่างๆ ที่จำเป็นต่อกระบวนการเรียนการสอน จึงกล่าวได้ว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นขั้นตอนที่สำคัญยิ่งในกระบวนการผลิตครู หากคณาจารย์ผู้รับผิดชอบได้เห็นความสำคัญ และดำเนินการเลือกหน่วยฝึกประสบการณ์ให้แก่ นักศึกษาด้วยความรอบคอบ ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์และเกิดการพัฒนาศักยภาพความชำนาญได้อย่างเต็มที่"

2.5 ด้านการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร ผู้บริหารส่วนใหญ่ตอบว่า วิธีการที่ผู้บริหารปฏิบัติในการดำเนินการใช้หลักสูตร คือ ติดตามผลการใช้หลักสูตรของอาจารย์ ส่วนวิธีการที่ผู้บริหารใช้ในการติดตามผลการใช้หลักสูตรมากที่สุด คือ สอบถามจากอาจารย์ผู้สอน ในเรื่องวิธีการที่ผู้บริหารดำเนินการเพื่อช่วยเหลือเมื่ออาจารย์ประสบปัญหาในการใช้หลักสูตร ผู้บริหารส่วนใหญ่เปิดโอกาสให้คณะอาจารย์ช่วยกันแก้ปัญหา สำหรับการนิเทศภายในที่ผู้บริหารใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ผู้บริหารส่วนใหญ่ สนับสนุนให้อาจารย์ผลิตแผนการสอน แผนการสอน และเอกสารประกอบการสอน และการดำเนินการของผู้บริหารในการประเมินผลด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของอาจารย์ ผู้บริหารส่วนใหญ่ ประเมินจากการสังเกต การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของนักศึกษา ลักษณะเช่นนี้ แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารมีความตั้งใจจริงในการ

นิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร เพราะจากการสอบถามอาจารย์เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเอาใจใส่ที่มีต่อการใช้หลักสูตรของอาจารย์ และการเปิดโอกาสให้คณะอาจารย์ช่วยกันแก้ปัญหา แสดงให้เห็นถึงการเคารพและยอมรับความคิดเห็นของอาจารย์ท่านอื่นในการช่วยกันแก้ปัญหา เพราะการระดมสมองย่อมทำให้มีทางเลือกหลายทางที่จะใช้ในการแก้ปัญหา และทำให้อาจารย์รู้สึกถึงการมีส่วนร่วมในการใช้หลักสูตรให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งตรงกับ สัจด์ อุทรานันท์ (2523) ที่ได้กล่าวว่า การนิเทศการใช้หลักสูตรคือ 'กระบวนการทำงานร่วมกันเพื่อให้คำแนะนำช่วยเหลือ ไม่ใช่เป็นการจับผิดแต่ประการใด' นอกจากนี้การที่ผู้บริหารสนับสนุนให้อาจารย์ผลิตแนวการสอน แผนการสอนและเอกสารประกอบการสอน แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีความเข้าใจถึงการเตรียมการสอนว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุตามจุดหมายตามหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้ และการที่ผู้บริหารดำเนินการประเมินผลด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของอาจารย์จากการสังเกตการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของนักศึกษา เป็นสิ่งที่แสดงว่าผู้บริหารน่าจะเห็นความสำคัญของกิจกรรมต่างๆ ที่นักศึกษาปฏิบัติว่ามีความสัมพันธ์กับรายวิชาในหลักสูตรมากนักน้อยเพียงใด และเป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติตรงตามจุดหมายของหลักสูตรที่ได้ตั้งไว้

3. ปัญหาการใช้หลักสูตรสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย สถาบันราชภัฏ ของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า

3.1 ปัญหาด้านการจัดทำเอกสารและคู่มือการใช้หลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา ในการจัดทำแนวการสอน และแผนการสอน แต่อาจารย์ส่วนใหญ่มีปัญหาในการจัดทำเอกสารประกอบการสอน สาเหตุส่วนใหญ่เนื่องมาจาก ขาดเอกสาร ตำรา ประกอบการศึกษาค้นคว้าเพื่อการจัดทำ ซึ่งตรงกับผลการวิจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์อาจารย์ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุจรรยา สุวรรณศิริ (2528) ที่สรุปถึงปัญหาของกรมการฝึกหัดครูว่า 'การจัดทำเอกสารประกอบการสอน ไม่ได้ได้รับความสะดวก ขาดแหล่งวิชาชีพที่ค้นคว้าเพิ่มเติม' สำหรับวิธีแก้ปัญหาที่ได้จากการสัมภาษณ์อาจารย์คือ จัดซื้อหนังสือเอง รองลงมาคือ ไปศึกษา ค้นคว้าตามห้องสมุดของมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนในสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

3.2 ปัญหาด้านการเตรียมบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่พบว่า จำนวนอาจารย์สังกัดภาควิชา หรือโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย มีปัญหา สาเหตุส่วนใหญ่เนื่องมาจาก อาจารย์มีจำนวนไม่เพียงพอกับความต้องการของภาควิชา หรือโปรแกรมวิชา และการจัดอาจารย์ วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย มีปัญหา สาเหตุส่วนใหญ่เนื่องมาจาก อาจารย์ในภาควิชา หรือโปรแกรม วิชาการศึกษาปฐมวัยมีน้อยจึงต้องจัดให้สอนคนละหลายวิชา ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ

กันตยา เพิ่มผล (2530) ได้สรุปว่า 'อาจารย์ในภาควิชามีน้อย จึงต้องจัดให้สอนคนละหลายวิชา' และผู้วิจัยมีความเห็นตรงกับผลการวิจัย ข้อเสนอแนะในการเตรียมบุคลากรของผู้บริหารว่า ควรบริหารบุคลากรในลักษณะโปรแกรมวิชา เพื่อเลื่อนไหลอัตรากำลังไปช่วยในสาขาที่ขาดแคลน หรือจัดให้มีการเกลี้ยอัตรากำลังอาจารย์ในสังกัดโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัยจากสถาบันราชภัฏที่มีจำนวนอาจารย์มากไปยังสถาบันราชภัฏที่มีจำนวนน้อย ซึ่งเป็นการบริหารบุคลากรที่มีประสิทธิภาพสูงสุด อันมีผลโดยตรงต่อการนำหลักสูตรไปใช้ในห้องเรียน ดังที่ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535) ได้กล่าวไว้ว่า 'การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับอาจารย์ผู้สอน เพราะเป็นผู้นำหลักสูตรไปใช้ในห้องเรียนกับนักเรียน สิ่งที่ต้องทำในการเตรียมบุคลากรอันดับแรก คือการสำรวจอาจารย์ผู้สอนและจัดให้เพียงพอ' และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการควบคุมการเพิ่มอัตรากำลังข้าราชการในยุคเศรษฐกิจเช่นในปัจจุบัน

ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับปัญหาการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาในการใช้หลักสูตรส่วนใหญ่คือภาควิชาไม่มีสิทธิ์ในการคัดเลือกนักศึกษาเข้าเรียนในภาควิชา ซึ่งทำให้การคัดเลือกอาจจะได้นักศึกษาที่ไม่อยากเรียนในวิชาเอกการศึกษาปฐมวัย แต่เมื่ออนุสอบได้จึงอาจมีผลต่อการเรียนรู้ ความตั้งใจจริงในการปฏิบัติหน้าที่ครูปฐมวัยต่อไปในอนาคตได้ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพในการนำหลักสูตรไปใช้ของนักศึกษาในการปฏิบัติหน้าที่ครูปฐมวัยไม่บรรลุตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนั้นผู้วิจัยมีความเห็นว่าสถาบันควรให้ภาควิชา หรือโปรแกรมวิชา มีสิทธิ์ในการคัดเลือกนักศึกษาเพื่อเข้าเรียนในโปรแกรมวิชานี้ เพื่อจะได้ผู้ที่มีความรักในวิชาชีพครู มีบุคลิกลักษณะเหมาะสมกับการเป็นครูปฐมวัยอย่างแท้จริง ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้อาชีพครูปฐมวัยเต็มไปด้วยผู้ที่มีความตั้งใจจริงในการที่จะพัฒนาการศึกษาในระดับนี้ให้มีความเจริญก้าวหน้า อันส่งผลโดยตรงต่อตัวเด็กปฐมวัยที่เป็นอนาคตของประเทศชาติต่อไปในอนาคต และผู้วิจัยมีความเห็นตรงกับผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับวิธีแก้ปัญหาคือ อาจารย์จัดกิจกรรมเสริมสร้างให้นักศึกษามีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการเป็นครูปฐมวัย ซึ่งอาจจะช่วยทำให้นักศึกษาเกิดการซึมซับเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย อันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศต่อไป

3.3 ปัญหาด้านการบริหารและบริการหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ มีปัญหาในการสนับสนุนปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเอกการศึกษาปฐมวัยของอาจารย์และนักศึกษา สาเหตุส่วนใหญ่เนื่องมาจาก ยานพาหนะที่ให้บริการอาจารย์และนักศึกษาในการไปศึกษาดูงานมีไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กันตยา เพิ่มผล (2530) ได้สรุปว่า 'ผู้บริหารและอาจารย์มีปัญหาในการให้บริการยานพาหนะ เพื่อให้ให้นักศึกษาไปดูงานและฝึก

ปฏิบัติงานตามแหล่งวิทยาการและสถานประกอบการ เนื่องจากยานพาหนะไม่เพียงพอ ดังนั้นผู้บริหารจึงไม่สามารถจะบริการได้ทุกครั้ง ผู้วิจัยมีความเห็นว่าสาเหตุที่ยานพาหนะไม่เพียงพออาจเนื่องมาจาก สถาบันราชภัฏแต่ละแห่งส่วนใหญ่มีรถของสถาบันเป็นส่วนกลางทุกคนะมีสิทธิ์ขอใช้บริการรถได้ ดังนั้นจำนวนรถอาจไม่เพียงพอกับความต้องการใช้ของแต่ละคณะ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าแต่ละคณะในสถาบันราชภัฏควรของบประมาณในการจัดซื้อรถไว้ใช้ในคณะของตนเองเพื่อความสะดวกในการออกไปศึกษาดูงานนอกสถานที่ หรือตั้งงบประมาณเกี่ยวกับการศึกษานอกสถานที่ ในเรื่องการเช่ายานพาหนะ เพื่อจะได้เช่ารถได้ และสะดวกกว่าการรอใช้รถจากกองกลางเพียงอย่างเดียว และน่าจะเหมาะสมกับยุคสมัยที่ทุกคนต้องช่วยกันประหยัด ในกรณีที่ตั้งงบประมาณไม่เพียงพอ นักศึกษาก็ควรจะมีส่วนร่วมในเรื่องค่าใช้จ่ายบ้าง

นอกจากนี้ผู้บริหารส่วนใหญ่ตอบว่า มีปัญหา ในการจัดเตรียมสถานที่ และห้องผลิตสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอนสำหรับอาจารย์ การจัดเตรียมเครื่องมือ เครื่องใช้ สำหรับนักศึกษาเรียนภาคปฏิบัติ และการจัดสรรงบประมาณค่าวัสดุและอุปกรณ์ให้อาจารย์และนักศึกษา โดยมีสาเหตุเหมือนกันทั้ง 4 ข้อคือ เนื่องจากขาดงบประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พัฒนา อิติเสรี (2521 : 107) ได้กล่าวว่า "สิ่งที่เป็นปัญหาต่อการปรับปรุงการเรียนการสอนมากที่สุด คือ การขาดงบประมาณ" ซึ่งการจัดเตรียมสถานที่ และห้องผลิตสื่อมีความจำเป็นในการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องจัดให้แก่อาจารย์และนักศึกษาให้มีความพร้อมในการนำหลักสูตรไปใช้ ดังที่ นิพนธ์ ไทยพานิช (2530) ได้กล่าวถึง "การบริการหลักสูตรภายในโรงเรียน ได้แก่ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้แก่ครูและนักเรียน เช่น การบริการการใช้อาคารสถานที่ ห้องปฏิบัติการ" และการขาดงบประมาณอาจเนื่องมาจาก งบประมาณที่สถาบันจัดสรรให้มีจำนวนน้อยเกินไป ทำให้ไม่เพียงพอต่อการดำเนินการต่างๆ และอาจเป็นไปได้ว่า ผู้จัดสรรงบประมาณขาดข้อมูลเกี่ยวกับความจำเป็นในการต้องการใช้สถานที่ ตลอดจนวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ของอาจารย์ และนักศึกษา ทำให้ไม่สามารถจัดสรรงบประมาณได้อย่างเพียงพอ จากผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารในด้านการบริหารและบริการหลักสูตรพบว่าวิธีการแก้ปัญหาที่ผู้บริหารใช้ในเรื่องของงบประมาณไม่เพียงพอ คือ ผู้บริหารทำกิจกรรมตามงบประมาณที่มีอยู่ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าหากงบประมาณมีจำนวนน้อยเกินไปอาจจะทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นดำเนินไปอย่างไม่ต่อเนื่องครบกระบวนการที่กำหนดไว้ อาจทำให้นักศึกษาได้รับความรู้และประสบการณ์ไม่ครอบคลุมสิ่งที่หลักสูตรตั้งจุดประสงค์ไว้ ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าผู้บริหารอาจจะติดต่อกับชุมชนในเรื่องของการนำวัสดุที่เหลือใช้ในท้องถิ่นมาผลิตเป็นสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน เช่น จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารในสถาบันราชภัฏแห่งหนึ่ง ได้

กล่าวถึงการนำวัสดุเหลือใช้จากโรงงานผลิตของเล่นเด็กปฐมวัยในจังหวัด ซึ่งมีจำนวน 2 โรงงาน มาใช้ในการผลิตสื่อและอุปกรณ์การสอน โดยให้นักศึกษาไปนำมา หรืออาจารย์ไปนำมาเอง โดยผู้บริหารกล่าวอีกว่าเจ้าของโรงงานเป็นบัณฑิตที่จบในสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยจากสถาบันราชภัฏที่ตั้งอยู่ในจังหวัดนี้จึงได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี นอกจากนี้โรงงานแห่งนี้ยังเป็นสถานที่ที่นักศึกษาวิชาเอกการศึกษาปฐมวัย ใช้ศึกษาตุงานในการผลิตสื่อเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยในระดับต่างๆ อีกด้วย ดังนั้นหากผู้บริหารสามารถหาวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในการเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ในการผลิตสื่อได้ ก็เป็นการช่วยประหยัดงบประมาณ และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้บรรลุตามจุดประสงค์ของหลักสูตรที่ตั้งไว้

3.4 ปัญหาด้านการดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร

ปัญหาโครงสร้างของหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่พบว่า เนื้อหาวิชาในหลักสูตรมีปัญหา สาเหตุส่วนใหญ่เนื่องมาจาก เนื้อหาวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรไม่ชัดเจนขาดรายละเอียดเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ลัดดาศรี อุสมสารเสวี (2535) ได้กล่าวว่า 'อาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่าหลักสูตรให้รายละเอียดเนื้อหาวิชาน้อยเกินไป' สำหรับการกำหนดโครงสร้างของหลักสูตร อาจารย์ส่วนใหญ่พบว่า มีปัญหา สาเหตุส่วนใหญ่เนื่องมาจาก เนื้อหาวิชาในแต่ละหมวดวิชามีความซ้ำซ้อนกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ อาจารย์และนักศึกษาที่พบปัญหาส่วนใหญ่เกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตรคือ เนื้อหาวิชาซ้ำซ้อน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (พัฒนา อิตติเสรี, 2522; กรัณณา ทองอาญา, 2528; สิริอาภา ขำเลิศ, 2530 และลัดดาศรี อุสมสารเสวี, 2535) ได้กล่าวว่า 'อาจารย์มีความเห็นว่าเนื้อหาในหลักสูตรมีมากไป และซ้ำซ้อนกันมาก' ปัญหาดังกล่าวอาจเนื่องมาจากการกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร ได้กำหนดไว้อย่างกลางๆ เพื่อให้ผู้ใช้หลักสูตรสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นของตน เมื่อกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรไว้อย่างกลางๆ เนื้อหาของหลักสูตรจึงกำหนดไว้อย่างกลางๆ เช่นเดียวกับจุดประสงค์ของหลักสูตรด้วย ทำให้ผู้ใช้หลักสูตรมองว่า เนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรไม่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ สายหยุด จำปาทอง (2530) ได้กล่าวถึงหลักสูตรวิทยาลัยครูว่า หลักสูตรวิทยาลัยครูที่ใช้ในปัจจุบัน เป็นหลักสูตรที่มุ่งผลิตนักศึกษาตามความต้องการของตลาด หรือท้องถิ่น เป็นหน้าที่ของอาจารย์ผู้สอนที่จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจในหลักสูตร หลักการของหลักสูตร จุดประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร สามารถปรับ ขยาย ประยุกต์หลักสูตรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยเน้นที่คุณภาพของผลผลิต คือ นักศึกษาครูเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้ใช้หลักสูตรมีความเข้าใจตรงกัน วิทยาลัยครูได้มีการประชุมสัมมนาอาจารย์ผู้สอน เพื่อเตรียมการใช้หลักสูตรทุกครั้งที่มีการ

ปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตรวิทยาลัยครูใหม่ด้วย

ปัญหาการเตรียมการสอน ผลจากการสัมภาษณ์อาจารย์ส่วนใหญ่ มีปัญหาในการเตรียมการสอนคือ อาจารย์ไม่มีเวลา อาจเนื่องมาจากจำนวนอาจารย์ในภาควิชา หรือโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย มีน้อยจึงทำให้ต้องสอนคนละหลายวิชา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า ปัญหาด้านการเตรียมบุคลากรซึ่งผู้บริหารส่วนใหญ่พบว่า อาจารย์มีจำนวนไม่เพียงพอ กับความต้องการของภาควิชา หรือโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย จึงต้องจัดให้สอนคนละหลายวิชา อีกทั้งต้องรับผิดชอบงานอื่นที่นอกเหนือจากงานสอน และการที่สถาบันเปิดโครงการจัดการศึกษา เพื่อปวงชน (กศ.ปช) สำหรับบุคลากรประจำการ ทำให้อาจารย์ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการสอนที่เพิ่มขึ้น จึงไม่มีเวลาเพียงพอสำหรับการศึกษาค้นคว้าเพื่อการเตรียมการสอน จากผลการวิจัยที่ได้สัมภาษณ์ อาจารย์ส่วนใหญ่มีวิธีแก้ปัญหาคือ เตรียมการสอนวันต่อวัน เตรียมทุกครั้ง และจากข้อเสนอแนะ ของอาจารย์ในการเตรียมการสอน อาจารย์ส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะว่าสถาบันควรจะอำนวยความสะดวกแก่อาจารย์ทุกด้าน เช่น ควรจัดให้อาจารย์แต่ละท่านสอนไม่เกิน 12 ชั่วโมง/สัปดาห์ หรือ 4 วิชาในแต่ละเทอม อาจารย์จะได้มีเวลาในการเตรียมการสอน ผู้วิจัยมีความเห็นว่าอาจารย์มองเห็น ความสำคัญของการเตรียมการสอน ซึ่งมีความสำคัญต่ออาจารย์ผู้สอนเป็นอย่างมาก ที่จะทำ ให้หลักสูตรบรรลุเป้าหมาย ดังที่ สงัด อุทรานันท์ (2528) ได้กล่าวว่า แผนการสอนจะเป็นแนวทางใน การใช้หลักสูตรของครู ถ้าหากไม่มีการจัดทำแผนการสอนการใช้หลักสูตรก็จะเป็นไปอย่างไม่มีจุด หมายปลายทาง แม้ว่าอาจารย์ผู้สอนได้มีการจัดทำแผนการเตรียมการสอนมาเป็นอย่างดี แต่สิ่ง สำคัญที่อาจารย์ผู้สอนต้องดำเนินการไปพร้อมกับการสอน คือ การตรวจสอบการสอนว่าเป็นไป ตามแผนการสอนที่วางไว้หรือไม่ มีตรงจุดไหนที่ไม่เป็นไปตามแผน หรือต้องเพิ่มเติมอย่างไรเพื่อที่ จะได้นำสิ่งเหล่านี้มาปรับปรุงแก้ไขในแผนการเตรียมการสอนคราวต่อไป แผนการเตรียมการสอน จึงเป็นเอกสารที่สำคัญสำหรับอาจารย์ผู้สอนมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนอย่างมาก

ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มี ปัญหาในกรณีที่อาจารย์ไม่มาสอน ซึ่งอาจารย์ได้ดำเนินการด้วยการแจ้งล่วงหน้าให้นักศึกษาเข้าไป ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในห้องสมุด การกระทำเช่นนี้หากอาจารย์ได้มีการตกลงกับนักศึกษาด้วย การกำหนดหัวข้องานที่จะให้นักศึกษาเข้าไปศึกษาค้นคว้าในห้องสมุดอย่างเป็นระบบ และให้นำ เสนอสิ่งที่ศึกษาค้นคว้าได้ในชั้นเรียนในชั่วโมงเรียนถัดมาก็จะเป็นผลดีต่อนักศึกษา และไม่กระทบ ต่อการเรียนการสอน ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยให้นักศึกษาได้ฝึกการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และทำให้มี ความรอบรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาความรู้ต่างๆ นอกเหนือจากที่ได้รับจากอาจารย์เพียงอย่างเดียว แต่ หากนักศึกษาเข้าไปศึกษาค้นคว้าในห้องสมุดโดยไม่มีจุดมุ่งหมายก็อาจจะทำให้นักศึกษาสูญเสีย

เวลาเรียนโดยเปล่าประโยชน์ทำให้ได้เรียนไม่เต็มที่ เวลาในการเรียนไม่ครบตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ซึ่งอาจจะมีผลต่อประสิทธิภาพในการเรียนรู้และช่วงเวลาในการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาอาจมีน้อยเกินไป ทำให้ไม่บรรลุตามจุดประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้ ดังที่ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2539 : 39-42) ได้กล่าวว่า รูปแบบและวิธีการเรียนการสอนส่วนใหญ่ยังใช้ครูเป็นศูนย์กลาง เน้นการถ่ายทอดความรู้ และเนื้อหาวิชามากกว่าการจัดการเรียนการสอนให้เด็กได้พัฒนาศักยภาพในการแก้ปัญหาและเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วต่อไป

จากผลการวิจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์ พบว่า การให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติจริง อาจารย์ส่วนใหญ่พบว่า มีปัญหาคือ นักศึกษาไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า อาจารย์ผู้สอนต้องรับผิดชอบนักศึกษาเป็นจำนวนมาก จึงขาดความสนใจที่จะส่งเสริมความสามารถนักศึกษาเป็นรายบุคคล แต่ถ้าหากนักศึกษาได้รับการส่งเสริมความสามารถเป็นรายบุคคลแล้วจะทำให้นักศึกษาได้ค้นพบความสามารถของตนเองและมีความเชื่อมั่นในตนเอง ดังที่ สุชาติ ศิริสุขไพบุลย์ (2527) ได้กล่าวว่า การสอนต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล บรรยากาศสิ่งแวดล้อม ความพร้อมของนักเรียนในการที่จะถ่ายทอดให้เกิดการเรียนรู้ เพื่อที่นักเรียนได้เรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ และจากผลการสัมภาษณ์พบว่า วิธีแก้ปัญหาที่อาจารย์ส่วนใหญ่ปฏิบัติคือ ให้นักศึกษาแสดงออกบ่อยๆ โดยให้แรงเสริมทางบวก ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เนื่องจาก นักศึกษาเมื่อได้แสดงออกบ่อยๆ และอาจารย์ให้แรงเสริมทางบวก ที่แสดงถึงการยอมรับของอาจารย์ที่มีต่อตัวนักศึกษา จะทำให้นักศึกษาเกิดความเชื่อมั่นในตัวเอง กล้าแสดงออก และกล้าพูด แสดงความคิดเห็น อันเป็นการพัฒนาบุคลิกภาพที่ดีแก่ผู้ที่จะเป็นครูปฐมวัยที่จะต้องไปเป็นแม่พิมพ์ที่ดีให้แก่เด็ก ดังที่ นางลักษณ์ สิ้นสืบผล (2526 : 12) ได้กล่าวว่า ครูที่สอนในระดับปฐมวัยมีความสำคัญต่อเด็กมาก เพราะต้องมีพฤติกรรมโต้ตอบกับเด็กอยู่ตลอดเวลาและมีอิทธิพลในการเสริมสร้างบุคลิกภาพและพัฒนาการเด็ก ทั้งนี้เพราะครูเปรียบเสมือนตัวแทนเป็นแม่ของเด็กขณะที่อยู่โรงเรียน เป็นตัวแบบที่ดีในการถ่ายทอดเลียนแบบพฤติกรรมต่างๆ

ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์นักศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของอาจารย์ นักศึกษาส่วนใหญ่พบว่า มีปัญหาคือ อาจารย์ใช้การบรรยายมากเกินไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยและประเมินคุณภาพการศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2539 : 39-42) พบว่า "ด้านการเรียนการสอนอาจารย์ส่วนใหญ่ยังสอนโดยวิธีบรรยาย" ผู้วิจัยมีความเห็นว่า อาจารย์ผู้สอนควรใช้เทคนิควิธีการสอนหลายๆ วิธี ทั้งนี้เพราะในการสอนแต่ละครั้งนั้นย่อมประกอบด้วยจุดมุ่งหมายหลายประการ ซึ่งจุดมุ่งหมายแต่ละประการจะบรรลุผลได้นั้น ผู้สอนจะต้องมีเทคนิคในการสอน ตลอดจนเลือกวิธีสอนหลายๆ วิธีผสมผสานกันให้เหมาะสมกับจุดประสงค์

เนื้อหา สภาพการเรียนรู้การสอนและการวัดผล ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ สุมิตร คุณานุการ (2523) ที่กล่าวว่า "การสอนที่จะนำไปสู่ผลสำเร็จตามจุดหมายในการสอนที่กำหนดให้ นั้น ครูควรใช้วิธีการสอนหลายๆ แบบ..."

การจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้การสอน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ มีปัญหา คืองบประมาณไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กันตยา เพิ่มผล (2530) ได้สรุปเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมการเรียนรู้การสอนว่า มีปัญหา คือ งบประมาณ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า สถาบันควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ เพราะกิจกรรมเสริมการเรียนรู้การสอนมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้การสอนเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้เด็กได้รับประสบการณ์อันหลากหลายและเกิดความคิด ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2525) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้การสอนมีความสำคัญเท่าเทียมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน สถานศึกษาพยายามจัดกิจกรรมต่างๆ ให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน ผู้วิจัยเห็นว่าผู้บริหารควรจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้การสอนให้หลากหลายและต้องจัดให้ตรงตามความสนใจของนักศึกษา ดังที่ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2539 : 39-42) ได้กล่าวถึงปัญหาด้านการเรียนรู้การสอนว่า "การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนไม่มีความหลากหลายหรือแปลกใหม่ ส่วนใหญ่จัดอยู่ภายในสถาบันไม่ก้าวไกลไปสู่ประสบการณ์จริงของวิชาชีพครู"

การใช้สื่อประกอบการเรียนรู้การสอน ผลการวิจัยพบว่า การสอนการผลิตสื่อและการใช้สื่อเพื่อนำ ไปใช้ในการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้แก่ นักศึกษา อาจารย์ครั้งหนึ่งพบว่า ไม่มีปัญหา อีกครั้งหนึ่งพบว่า มีปัญหา ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่เนื่องมาจาก ขาดสื่อต้นแบบที่มีคุณภาพ และทันสมัยไว้เป็นตัวอย่างให้นักศึกษาผลิต จากผลการวิจัยพบว่าอาจารย์ครั้งหนึ่ง ไม่มีปัญหา อาจเนื่องมาจากอาจารย์สามารถหาสื่อต้นแบบมาให้นักศึกษาดูเป็นแบบอย่างและอาจารย์อาจมีทักษะความรู้ในการผลิตและใช้สื่อประกอบการเรียนรู้การสอนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้อาจารย์อาจจะได้นำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ในการผลิตสื่อ และพานักศึกษาไปศึกษาดูงานยังสถานที่ที่มีการผลิตและการใช้สื่อในระดับปฐมวัยอย่างสม่ำเสมอ

สำหรับอาจารย์อีกครั้งหนึ่งที่มีปัญหา อาจเนื่องมาจาก อาจารย์ขาดทักษะและความรู้ในการผลิตสื่อเป็นตัวอย่างให้นักศึกษา และไม่พบแหล่งศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับสื่อต้นแบบประเภทต่างๆ นอกจากนี้อาจจะไกลจากสถานที่ที่ผลิตสื่อในระดับปฐมวัย จึงทำให้ไม่สะดวกในการนำนักศึกษาไปทัศนศึกษาหรือดูงาน อีกทั้งการพานักศึกษาไปศึกษาดูงานอาจมีปัญหาในด้านงบประมาณ ระเบียบการพานักศึกษาไปศึกษานอกสถานที่ ทำให้ผู้บริหารไม่ค่อยอนุญาตให้ไปไกลจากสถานที่ตั้งของสถานศึกษา นอกจากนี้จากผลการวิจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์

นักศึกษาเกี่ยวกับการนำสื่อที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ประกอบการเรียนการสอน พบว่า มีปัญหาคือ อาจารย์ไม่ได้นำมาใช้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าไม่ค่อยมีการสำรวจแหล่งทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ต่อการเรียนการสอน เพราะว่าทรัพยากรในท้องถิ่นส่วนใหญ่ไม่สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัญญาคุณ รัตนเพียร (2532) พบว่า วัสดุ อุปกรณ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่นไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ ต้องหาซื้อจากแหล่งผลิตอื่นๆ ครู อาจารย์ขาดความรู้ในการผลิตสื่อขึ้นมาใช้เอง และชั่วโมงสอนมีมาก ไม่มีเวลาเตรียมและจัดทำมาใช้ ดังนั้นผู้วิจัยมีความเห็นว่าผู้บริหารอาจส่งเสริมการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้จากสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว จากผู้เชี่ยวชาญแขนงต่างๆ ที่มีความรู้ความสามารถและยังช่วยประหยัดงบประมาณได้อีกด้วย โดยเฉพาะสถาบันราชภัฏซึ่งมีภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่ในสถาบันแทบทุกแห่ง คือศูนย์ศิลปวัฒนธรรมของแต่ละจังหวัด ซึ่งมีอาจารย์ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของชุมชน ตลอดจนวัสดุ อุปกรณ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่น อาจารย์สามารถสอบถามข้อมูลและแหล่งของทรัพยากรที่สามารถนำนักศึกษาไปเที่ยวชมได้ อันเป็นการช่วยให้อาจารย์ และนักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรง ช่วยให้เกิดแนวคิดในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ และการนำไปปฏิบัติจริง เป็นแนวทางสำหรับการปรับปรุงพัฒนาเนื้อหาหลักสูตรในภาคทฤษฎีให้สอดคล้องกับระบบการทำงานจริง ซึ่งสอดคล้องกับอุดมลักษณ์ กุลพิจิตร (2532 : 176) ได้กล่าวว่า "สื่อและวัสดุ อุปกรณ์จะต้องเปิดกว้าง ดึงเอาวัฒนธรรมต่างๆ เข้ามาผสมผสานด้วยโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างเพศ" และเป็นการบริหารบุคลากรในสถาบันให้เกิดประสิทธิภาพได้อย่างดีที่สุด ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการนำหลักสูตรไปใช้ให้มีประสิทธิภาพ และความรู้ที่ได้เป็นสิ่งสำคัญมากในการที่จะนำไปประยุกต์การนำหลักสูตรไปใช้ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นที่นักศึกษาต้องไปปฏิบัติหน้าที่จริงในการเป็นครูปทุมวัย

ส่วนปัญหาการกำหนดให้นักศึกษาเลือกใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน อาจารย์ส่วนใหญ่พบว่า สาเหตุส่วนใหญ่เนื่องมาจาก นักศึกษาขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการเลือกสื่อมาใช้ประกอบการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาขาดการฝึกปฏิบัติ จึงทำให้ขาดทักษะในการจัดทำสื่อ และอาจารย์ขาดทักษะความรู้ในการเลือกใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน หรือขาดการอบรมเกี่ยวกับการใช้สื่อที่ทันสมัย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์อาจารย์ถึงการใช้อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนว่า สถาบันควรจัดอบรมอาจารย์เกี่ยวกับการใช้สื่อที่ทันสมัย ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าหากอาจารย์ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการใช้สื่อที่ทันสมัยอาจจะช่วยทำให้มีเทคนิคแนะนำนักศึกษาในการเลือกสื่อมาใช้ประกอบการเรียนการสอน อันมีผลทำให้นักศึกษาเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการเลือกสื่อมาใช้ประกอบการเรียนการสอนในการนำไปปฏิบัติต่อไปได้

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน อาจารย์จำนวนครึ่งหนึ่งพบว่า ไม่มีปัญหา อาจารย์อีกครึ่งหนึ่งพบว่า มีปัญหา สาเหตุส่วนใหญ่เนื่องจาก วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือในการฝึกปฏิบัติไม่เพียงพอ ทั้งนี้อาจเนื่องจากอาจารย์ที่พบว่าไม่มีปัญหา มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนเป็นอย่างดี รวมถึงวัสดุ อุปกรณ์และงบประมาณในการผลิตสื่อ มีอย่างเพียงพอ สำหรับอาจารย์ที่มีปัญหา อาจเนื่องจาก มีงบประมาณไม่มากในการจัดซื้อ จึงใช้วิธีจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนที่สามารถนำไปใช้กับการสอนได้หลายๆ วิชาเป็นส่วนใหญ่ จึงอาจทำให้วัสดุ อุปกรณ์หมดก่อนที่จะเปิดภาคเรียน ดังนั้นผู้วิจัยมีความเห็นว่าผู้บริหารควรทำการสำรวจความต้องการของอาจารย์ในการใช้วัสดุ อุปกรณ์ ก่อนจะเปิดภาคเรียนเพื่อที่จะได้จัดซื้อได้ตรงกับความต้องการมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ ปรียาพร อนุตรโรจน์ (2535) กล่าวว่า ผู้บริหารต้องมีการสำรวจความต้องการที่จะใช้วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ เพื่อจัดเตรียมจัดซื้อไว้ล่วงหน้าก่อนที่จะทำการสอน มิฉะนั้นอาจทำให้การจัดซื้อไม่ทันเปิดภาคเรียนหรือขาดแคลนในเวลาสอนได้ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า วัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือในการฝึกปฏิบัติไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ประมวล ทบบัณฑิต (2530) และทองพูน กิ่งนาค (2533) พบว่า วัสดุฝึก อุปกรณ์และครุภัณฑ์ สำหรับการเรียนภาคปฏิบัติมีไม่เพียงพอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่างบประมาณมีจำกัดมีรายวิชาปฏิบัติหลายวิชาต้องกระจายสื่อการเรียนการสอนให้ครบทุกวิชา ผู้บริหารควรเพิ่มงบประมาณด้านสื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของอาจารย์ผู้สอน เพราะว่าวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนมีความสำคัญต่อการเรียนการสอน ถ้าวัสดุฝึกและอุปกรณ์ต่างๆ มีไม่เพียงพอแล้วย่อมมีผลกระทบต่อคุณภาพของการศึกษาได้

สำหรับปัญหาที่นักศึกษาส่วนใหญ่พบในการใช้สื่อเพื่อฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คือ นักศึกษาขาดประสบการณ์ในการใช้สื่อประเภทโสตทัศนูปกรณ์ อาจเป็นเพราะอาจารย์ผู้สอนไม่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึกใช้สื่อประเภทโสตทัศนูปกรณ์บ่อยๆ หรืออาจารย์อาจขาดทักษะในการใช้สื่อประเภทนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า อาจารย์ผู้สอนควรมีความพร้อมในการใช้สื่อให้ได้ทุกประเภท เพราะสื่อการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้ กระบวนการ ทักษะ และ เจตคติที่ดี (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2525)

ปัญหาด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า การวัดผลและประเมินผลรายวิชาในกลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์ส่วนใหญ่พบว่าไม่มีปัญหา สาเหตุส่วนใหญ่เนื่องจาก อาจารย์ที่เลี้ยงในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูประเมินผลช่วยเหลือนักศึกษามากเกินไป ทั้งนี้อาจเนื่องจากความสัมพันธ์ที่ดีในระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ซึ่งเป็นผลโดยตรงต่อการประเมิน

ของอาจารย์ที่เลี้ยง ย่อมอยู่ในระดับที่สูงตามความพึงพอใจส่วนตัวที่มีอยู่ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่อาจารย์ที่เลี้ยงถึงเกณฑ์การประเมินตามคู่มือการประเมินของสถาบัน ก่อนที่จะส่งนักศึกษาออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียน เพราะจะช่วยให้อาจารย์ที่เลี้ยงมีแนวปฏิบัติในการประเมินที่เป็นแนวทางเดียวกัน กับอาจารย์นิเทศก์ ช่วยให้การประเมินมีเกณฑ์ที่ค่อนข้างมีมาตรฐานมากขึ้น อันจะช่วยให้การประเมินมีคุณค่าสะท้อนให้เห็นระดับความสามารถที่แท้จริงของนักศึกษา เป็นสิ่งที่จะช่วยพัฒนานักศึกษาได้เป็นอย่างดีหากในการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพยังมีจุดบกพร่องที่ต้องแก้ไข ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การนำหลักสูตรไปใช้ได้บรรลุตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยซึ่งนักศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนว่า ควรมีการจัดประชุมชี้แจงร่วมกัน ก่อนนักศึกษาจะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ระหว่างสถาบัน และโรงเรียนที่นักศึกษาออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ผลการวิจัยพบว่า เกณฑ์ในการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตามหลักสูตร อาจารย์ส่วนใหญ่พบว่ามีปัญหาคือ ไม่มีเวลาไปนิเทศนักศึกษา รองลงมาคือ คู่มือการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์ใช้กับวิชาเอกการศึกษาปฐมวัยไม่เหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า อาจารย์ต้องรับผิดชอบนิเทศนักศึกษาหลายคนเพราะอาจารย์ในภาควิชา หรือโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัยมีน้อย รวมทั้งงานสอนที่ต้องสอนคนละหลายวิชา และงานอื่นนอกเหนือจากงานสอน โดยเฉพาะส่วนใหญ่ต้องดูแลโรงเรียนสาธิตในระดับปฐมวัยด้วย ทำให้มีเวลาน้อยในการออกนิเทศ สำหรับคู่มือการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพของคณะครุศาสตร์ใช้กับวิชาเอกการศึกษาปฐมวัยไม่เหมาะสม อาจเป็นเพราะว่าธรรมชาติของวิชาเอกการศึกษาปฐมวัยมีลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่แตกต่างจากวิชาเอกอื่น ดังที่ เพ็ญรุ่ง ปานใหม่ (2538 : 14) "ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษาให้แก่เด็กในระดับปฐมวัยศึกษา หรือที่เรียกว่าชั้นอนุบาล การให้การศึกษอบรมแก่เด็กในระดับนี้ย่อมมีหลักและวิธีการแตกต่างไปจากเด็กระดับอื่น" ดังนั้นผู้วิจัยเห็นด้วยกับวิธีแก้ปัญหาของอาจารย์ส่วนใหญ่ที่ได้จากผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์คือ จัดทำคู่มือการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาวิชาเอกการศึกษาปฐมวัยแยกจากวิชาเอกอื่น

ส่วนวิธีการวัดผลและประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของอาจารย์ผู้ประสานงานประจำโรงเรียน อาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์ที่เลี้ยง อาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่ตอบว่า มีปัญหา สาเหตุส่วนใหญ่เนื่องมาจากระดับคะแนน ผ.ย. ผ. และ ม. ไม่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ลัดดาศรี อุสมสารเสวี (2535) ได้สรุปว่า "อาจารย์และนักศึกษาพบว่าเกณฑ์การ

ประเมินผล ผย. ผ. และ ม. ไม่เหมาะสม' ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเกณฑ์การประเมินจำแนกความสามารถของผู้เรียนได้ไม่ชัดเจน อาจเป็นเพราะว่าสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏได้นำแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 4 ขั้นตอน มาจากต่างประเทศ จึงใช้เกณฑ์การประเมินผลเลียนแบบต่างประเทศ ซึ่งนักศึกษาจะต้องตั้งใจปฏิบัติงานในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างมากจริงๆ จึงจะได้เกรด ผย. ส่วนเกรด ผ. นั้น หากนักศึกษาไม่มีพฤติกรรมในทางลบจริงๆ แม้ว่าจะปฏิบัติงานในระดับต่ำ หรือปานกลาง หรือค่อนข้างมาก ก็มีโอกาที่จะได้รับการประเมินเป็นเกรด ผ. เท่าๆ กัน นอกจากนี้ผลการประเมินยังไม่ได้มีการนำไปเฉลี่ยรวมกับเกรดวิชาอื่นๆ ดังนั้นแรงจูงใจในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา จึงมีน้อยลง ควรที่สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ จะได้รับปรุงแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับวิธีแก้ปัญหามาได้จากผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์อาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่พบว่า ให้เปลี่ยนระดับคะแนนเป็น ก ข ค และ ง

ผลการวิจัยพบว่า ความเหมาะสมของหลักสูตรกับสภาพปัจจุบัน ผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษา ตอบตรงกันว่า ไม่เหมาะสม ปัญหาที่ผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษาค้นพบตรงกันคือ เนื้อหาวิชาไม่ทันสมัย ส่วนการนำหลักสูตรฉบับนี้ไปใช้ในสถาบันให้บรรลุจุดประสงค์เฉพาะของหลักสูตร ผู้บริหารส่วนใหญ่ตอบว่า อาจารย์ขาดการศึกษาหลักสูตรอย่างถ่องแท้ ส่วนอาจารย์ส่วนใหญ่ตอบว่า ปัญหาคือ อาจารย์ไม่พัฒนาตนเอง รองลงมาคือ การบริหารหลักสูตรไม่เป็นระบบและการปรับปรุงการนำหลักสูตรไปใช้ในสถาบัน นักศึกษาส่วนใหญ่ตอบว่า มีปัญหาเนื่องจากนักศึกษาไม่ได้นำความรู้ไปปฏิบัติกับเด็กจริงๆ จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและนักศึกษา ตอบตรงกันว่า หลักสูตรไม่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับ ผลจากการวิจัยและประเมินผลคุณภาพการศึกษา การจัดการศึกษาของประเทศไทยในระยะเวลาที่ผ่านมาของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติต่อเนื่องจนถึงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ในส่วนของการผลิตครู (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2539 : 39-42) พบว่ามีปัญหาคือ 'หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนไม่เหมาะสม' ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หลักสูตรฉบับนี้ได้ถูกนำมาใช้เป็นเวลา 5 ปีแล้ว ดังนั้นรายละเอียดต่างๆ ในหลักสูตรจึงอาจจะไม่ทันกับข้อความรู้ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา ผู้วิจัยมีความเห็นที่สอดคล้องกับผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์อาจารย์และนักศึกษาที่ว่า ให้เพิ่มเติมเนื้อหาเข้าไปในหลักสูตรโดยคำนึงถึงความเหมาะสม เพราะบทบาทสำคัญของอาจารย์ในการนำหลักสูตรไปใช้คือ เป็นผู้นำหลักสูตรไปใช้ในห้องเรียน ดังที่ ปรียาพร อนุตรโรจน์ (2535) ได้กล่าวว่า 'การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับอาจารย์ผู้สอน เพราะเป็นผู้นำหลักสูตรไปใช้ในห้องเรียนกับนักเรียน' และปัญหาที่ผู้บริหารส่วนใหญ่พบเกี่ยวกับ

การนำหลักสูตรฉบับนี้ไปใช้ในสถาบันให้บรรลุจุดประสงค์เฉพาะของหลักสูตรคือ อาจารย์ขาดการศึกษาหลักสูตรอย่างถ่องแท้ อาจเนื่องมาจากเอกสารหลักสูตรมีจำนวนไม่เพียงพอกับความต้องการใช้ของอาจารย์ เพราะเอกสารหลักสูตรจะแจกให้ภาควิชา หรือโปรแกรมวิชาละ 1 ชุด หรือบางสถาบันอาจจะได้เอกสารหลักสูตรจากสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏฯ ทำให้ขาดการศึกษาหลักสูตรในการนำไปใช้หรือคำอธิบายรายวิชาในหลักสูตรเขียนขอบข่ายรายวิชาแบบกว้างๆ ทำให้อาจารย์ตีความได้ไม่ครอบคลุมสิ่งที่หลักสูตรตั้งจุดประสงค์ไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์อาจารย์ในด้านการจัดทำเอกสารและคู่มือการใช้หลักสูตรที่ได้กล่าวว่า ควรปรับปรุงคำอธิบายรายวิชาให้ชัดเจน ครอบคลุมการเรียนรู้ของนักศึกษา และทันสมัย สำหรับอาจารย์ที่มีปัญหาคือ อาจารย์ไม่พัฒนาตนเอง อาจเนื่องมาจากการขาดงบประมาณสนับสนุน ในการไปอบรม สัมมนา หรือไปศึกษาต่อ ทั้งใน และต่างประเทศ หรืออาจารย์อาจไม่มีเวลาเพราะมีงานรับผิดชอบมาก จึงขาดแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรจะได้มีการจัดให้อาจารย์ในภาควิชา หรือโปรแกรมวิชาในแต่ละสถาบันทั้งในส่วนสถาบันราชภัฏเอง และสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ ที่เปิดสอนในสาขาวิชานี้ได้มีโอกาสในการพบปะกัน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้แนวคิด และประสบการณ์ใหม่ๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งจะช่วยให้อาจารย์ได้รับความรู้ และทราบถึงการนำหลักสูตรไปใช้ของอาจารย์ในสถาบันต่างๆ เพื่อจะได้นำมาปรับใช้ในภาควิชา หรือโปรแกรมวิชาของตนได้เป็นอย่างดี ซึ่งช่วยส่งผลให้การผลิตบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยมีคุณภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยข้อเสนอแนะของอาจารย์ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้กล่าวว่า ควรมีการจัดประชุมอาจารย์ในภาควิชา หรือโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย เพื่อได้แลกเปลี่ยนทัศนะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชา สำหรับผลการวิจัยการปรับปรุงการนำหลักสูตรไปใช้ในสถาบัน นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาคือ นักศึกษาไม่ได้นำความรู้ไปปฏิบัติกับเด็กจริงๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยและประเมินผลคุณภาพการศึกษาของ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2539 : 39-42) ได้กล่าวถึงหลักสูตรของสถาบันฝึกหัดครูว่า "หลักสูตรส่วนใหญ่เน้นภาคทฤษฎีมากกว่าภาคปฏิบัติ" และสอดคล้องกับผลการวิจัยข้อเสนอแนะของนักศึกษาในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้กล่าวว่า ควรเพิ่มเวลาในการฝึกภาคปฏิบัติให้มากขึ้น เพราะการได้ฝึกปฏิบัติมากจะช่วยให้นักศึกษาได้ฝึกหัดแก้ไขปรับปรุงตนเองในการนำความรู้ที่ศึกษาจากหลักสูตรไปปรับใช้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งช่วยให้การนำหลักสูตรไปใช้ประสบผลสำเร็จตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

3.5 ปัญหาด้านการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ตอบว่า การวางแผนการติดตามผลการใช้

หลักสูตรมีปัญหา สาเหตุส่วนใหญ่เนื่องมาจาก อาจารย์ผู้รับผิดชอบการนิเทศภายในไม่มีเวลาในการติดตามผล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากอาจารย์ผู้รับผิดชอบการนิเทศภายในมีจำนวนชั่วโมงที่ต้องรับผิดชอบสอนหลายชั่วโมง จึงอาจจะทำให้ไม่มีเวลาในการติดตามผล หรืออาจจะรู้สึกไม่สะดวกในการนิเทศอาจารย์ผู้สอนท่านอื่นเพราะถือว่าอาจารย์แต่ละท่านมีอิสระในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบของตนเอง โดยมีจุดประสงค์เดียวกันคือ ทำให้นักศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์เฉพาะของหลักสูตร ดังที่ เอกสารการสอนชุดวิชา การวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2536 : 481) ได้กล่าวถึงการนิเทศการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏว่า การนิเทศการเรียนการสอนภายในสถานศึกษามีได้กำหนดรูปแบบหรือแนวทางที่ชัดเจน หากแต่ยึดหลักเสรีภาพทางวิชาการ สำหรับอาจารย์แต่ละคนที่จะทำการสอนตามความเห็นสมควรภายใต้กรอบของหลักสูตรแต่ละโปรแกรม และคำอธิบายรายวิชา ซึ่งหากผู้บริหารไม่เข้าใจอาจทำให้การนิเทศภายในไม่บรรลุผลสำเร็จ หรืออาจเป็นเพราะอาจารย์ที่รับผิดชอบการนิเทศภายในไม่ทราบแนวทางในการนิเทศและอาจจะไม่กล้านิเทศอาจารย์ด้วยกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทยา จันทรศิลา (2532) พบว่า การให้ครูอาจารย์ได้สังเกตการสอนของครู อาจารย์ในสถาบันเดียวกันนั้นปฏิบัติได้น้อย เพราะอาจารย์มีชั่วโมงสอนมาก มีงานในหน้าที่พิเศษอื่นมาก และการไม่ยอมรับซึ่งกันและกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับอาจารย์ผู้สังเกต ดังนั้นการนิเทศการศึกษาจะเกิดขึ้นได้ต้องเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่ต้องจัดขึ้น โดยความร่วมมือของอาจารย์ผู้สอน มีการจัดตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน คณะกรรมการนิเทศภายในจะมีหน้าที่ดำเนินการปลุกฝังให้อาจารย์ผู้สอนทุกคนเห็นความจำเป็นความสำคัญของการนิเทศภายใน การแนะนำผลัดกันเป็นผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน อันจะทำให้การใช้หลักสูตรดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนาการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยข้อเสนอแนะของผู้บริหารว่าควรมีการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรของอาจารย์จากผู้บริหารอย่างใกล้ชิด

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การศึกษาการใช้หลักสูตรสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย สถาบันราชภัฏ ทำให้ทราบถึงการใช้และปัญหาจากการใช้หลักสูตรสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ในสถาบันราชภัฏ ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้และครั้งต่อไป โดยพิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้

1. ด้านการจัดทำเอกสารและคู่มือการใช้หลักสูตร

สำนักงานสถาบันราชภัฏควรจัดอบรมอาจารย์ในภาควิชา หรือโปรแกรม วิชาการศึกษาปฐมวัย และเชิญอาจารย์จากมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนในสาขาวิชานี้มาร่วมสัมมนาเพื่อ ร่วมกันจัดทำ แนวการสอน แผนการสอน และเอกสารประกอบการสอน เพื่อจะได้นำไปใช้ในแนว เดียวกัน และเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัย และภาควิชา หรือโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัยในแต่ละสถาบันได้มีการจัดทำเอกสารประกอบการสอน ควรได้ แจ้งให้ภาควิชา หรือโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัยในราชภัฏอื่นๆ ได้ทราบ เพื่อที่จะได้สามารถใช้ เอกสารประกอบการเรียนการสอนร่วมกันได้ ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาการขาดเอกสารประกอบการเรียน การสอนได้อีกวิธีหนึ่ง

2. ด้านการเตรียมบุคลากร

สถาบันควรมีการจัดประชุม อบรม ชี้แจงให้อาจารย์และนักศึกษา ได้เข้าใจ หลักสูตรโดยเชิญวิทยากรผู้มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ให้เกิดประสิทธิภาพ มาให้ความรู้แก้อาจารย์และนักศึกษา นอกจากนี้คณะครุศาสตร์ควรจัดสรรงบประมาณให้ภาควิชา หรือโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย ในการพัฒนาอาจารย์ โดยส่งไปประชุม อบรม สัมมนา และ ศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนจัดหาหนังสือ เอกสาร ตำรา งานวิจัยสำหรับให้ อาจารย์และนักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าอย่างเพียงพอ ซึ่งเป็นปัจจัยที่เอื้อและสนับสนุนต่อการนำหลัก สูตรไปใช้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสถาบันควรให้ภาควิชา หรือโปรแกรมวิชาการศึกษา ปฐมวัยได้รับสิทธิในการคัดเลือกนักศึกษาเพื่อเข้าเรียนในภาควิชาตั้งแต่กระบวนการสอบคัดเลือก การสอบสัมภาษณ์ ซึ่งจะช่วยให้ภาควิชา หรือโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัยได้ผู้ที่มีความถนัดและ มีความรักในวิชาชีพครูปฐมวัยอย่างแท้จริง

3. ด้านการบริหารและบริการหลักสูตร

สถาบันควรจัดสรรงบประมาณค่าวัสดุ อุปกรณ์ตลอดจนการเตรียม อาคาร สถานที่ในการจัดการเรียนการสอนให้เพียงพอ นอกจากนี้ผู้บริหารควรได้สำรวจแหล่งทรัพยากรใน ท้องถิ่นว่ามีสิ่งใดที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการใช้ประกอบการเรียนการสอนของอาจารย์และ นักศึกษาได้ ซึ่งเป็นการประหยัดงบประมาณ และเป็นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นได้อย่างคุ้มค่า และจำนวนอัตราของอาจารย์ในภาควิชา หรือโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย ผู้บริหารควรจัดระบบ การบริหารเป็นแบบโปรแกรมวิชา ซึ่งเป็นการช่วยเหลือลดอัตรากำลังของอาจารย์ไปช่วยเหลือใน สาขาที่ขาดแคลนอัตรากำลัง โดยเฉพาะอาจารย์ในสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย และคณะควรจัด บริการพิมพ์ข้อสอบ เอกสารประกอบการสอนต่างๆ ให้กับอาจารย์อย่างเพียงพอ

4. ด้านการดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร

โครงสร้างของหลักสูตร สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษามีการปรับปรุงหลักสูตรสาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สถานศึกษามีความเหมาะสม ทันสมัย และสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นในแต่ละภาค โดยหลอมรวมรายวิชาที่มีความซ้ำซ้อนด้วยกัน เพิ่มจำนวนชั่วโมงรายวิชาที่มีภาคปฏิบัติให้เพิ่มมากขึ้น เพิ่มรายวิชาที่มีความจำเป็นในปัจจุบัน เช่น คอมพิวเตอร์สำหรับครูประถมศึกษา การให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะ เป็นต้น เพิ่มจำนวนหน่วยกิตรายวิชาเลือกเพิ่มขึ้น ในคำอธิบายรายวิชาควรบอกถึงขอบข่ายเนื้อหาวิชาอย่างละเอียด และในตัวหลักสูตรควรมีคำแนะนำในลักษณะกลางๆ ให้กับอาจารย์ผู้ใช้หลักสูตรถึงการนำหลักสูตรไปปฏิบัติในการดำเนินการสอนตามหลักสูตรให้แก่นักศึกษาให้เหมาะสมในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยให้การนำหลักสูตรไปใช้ในแต่ละสถานศึกษามีแนวโน้มที่จะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อันมีผลต่อคุณภาพในการผลิตบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสถานศึกษามีประสิทธิภาพต่อไป ซึ่งในการปรับปรุงหลักสูตรควรให้อาจารย์ผู้สอนในภาควิชา หรือโปรแกรมวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยที่เปิดสอนในสาขาวิชานี้ และตัวแทนหน่วยงานผู้ใช้ครูทุกหน่วยงาน ซึ่งจะช่วยให้คณะทำงานในการปรับปรุงหลักสูตรจะได้ทราบถึงคุณลักษณะของครูประจำชั้นที่หน่วยงานผู้ใช้ครูต้องการ ได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาปรับปรุงโครงสร้างของหลักสูตรด้วยทุกครั้ง ซึ่งจะช่วยให้หลักสูตรที่จัดทำขึ้นสามารถผลิตบัณฑิตเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของหน่วยงานผู้ใช้ครู

การเตรียมการสอน ผู้บริหารควรจัดให้อาจารย์สอนมีจำนวนไม่เกิน 12 ชั่วโมง/สัปดาห์ ซึ่งจะช่วยให้อาจารย์มีเวลาในการจัดเตรียมการสอน และควรจัดบริการหนังสือ เอกสาร ตำรา งานวิจัยต่างๆ เพื่อให้อาจารย์ได้ค้นคว้าความรู้ประกอบการสอนในรายวิชาต่างๆ ได้ครบถ้วนตามขอบข่ายของรายวิชาต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้อาจารย์สามารถจัดเตรียมการสอนได้ ครอบคลุมเนื้อหาที่หลักสูตรกำหนด ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้นักศึกษาได้รับความรู้ครบถ้วนตามที่จุดประสงค์ของหลักสูตรกำหนดไว้

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สถานศึกษามีการจัดให้มีการประเมินผลการสอนของอาจารย์อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อให้ผู้สอนได้ทราบและปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สถานศึกษามีการจัดให้มีการอบรม วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เทคนิคและวิธีสอนให้มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมในแต่ละรายวิชาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยเชิญวิทยากรด้านหลักสูตรและการสอน ที่มีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมาให้การอบรม อาจารย์ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รายวิชาภาคปฏิบัติ โดยให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติมากขึ้นและในรายวิชาภาคปฏิบัติ ควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติจริง

โดยเฉพาะสถาบันราชภัฏที่มีโรงเรียนสาธิตในระดับอนุบาล ควรให้นักศึกษาได้มีชั่วโมงฝึกปฏิบัติงาน เพื่อให้ นักศึกษามีโอกาสในการนำความรู้ที่เรียนมาไปปฏิบัติจริงได้ซึ่งเป็นการนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ โดยอาจารย์อาจจัดทำสมุดบันทึกการฝึกปฏิบัติงานประจำตัวนักศึกษา ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-ชั้นปีที่ 4 และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อาจารย์ควรให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม เพื่อจะได้จัดกิจกรรมได้ตรงตามความสนใจและความต้องการของผู้เรียนมากที่สุด ซึ่งจะช่วยให้การนำหลักสูตรไปใช้ในห้องเรียนเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการที่จะเรียนรู้ อันเป็นผลโดยตรงที่ช่วยให้นักศึกษาได้มีความรู้ตรงกับจุดประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้

การใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน สถาบันควรจัดบริการสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ให้กับอาจารย์ใช้ประกอบการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะการจัดสรรงบประมาณ ในการจัดซื้อวัสดุ สำหรับการผลิตสื่อ อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน และอาจารย์ควรใช้สื่อที่หลากหลาย จะช่วยให้นักศึกษาได้มีตัวอย่างและสามารถนำไปพัฒนารูปแบบสื่อประกอบการเรียนการสอน ประเภทต่างๆ ได้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้บริหารและอาจารย์ควรได้ศึกษาสารวจทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้เป็นวัสดุ อุปกรณ์ใช้ประกอบการเรียนการสอน เป็นการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า และเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาเมื่อจบไปเป็นครูในท้องถิ่นนั้นๆ สามารถนำวัสดุมาใช้ผลิตสื่อ และประกอบการเรียนการสอนโดยช่วยประหยัดงบประมาณ และสอนให้นักศึกษาเห็นคุณค่าของท้องถิ่นที่อยู่ เป็นการพัฒนาพื้นฐานให้เป็นผู้ที่รักท้องถิ่นซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญที่คนไทยทุกคนต้องมี

การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน ผู้บริหารควรมีการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลเป็นแนวกลางๆ สำหรับอาจารย์ผู้สอนได้ยึดปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน และมีการติดตามผลการประเมินอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ สถาบันควรมีระบบการติดตามผลการประเมินของอาจารย์ในแต่ละรายวิชาที่เสร็จสิ้นในแต่ละเทอม เพราะจะเป็นผลต่อนักศึกษาที่จะจบการศึกษา ไม่ต้องวิตกกังวลเนื่องจากเกรดยังไม่ออก และอาจารย์ควรให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการตั้งเกณฑ์การประเมินผล และควรแจ้งผลการประเมินให้นักศึกษาทราบ เพื่อที่นักศึกษาจะได้นำมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้นตรงตามจุดประสงค์ของหลักสูตรได้วางไว้

5. ด้านการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร

ผู้บริหารควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการการนิเทศภายใน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน โดยดำเนินการให้อาจารย์ทุกคนมีส่วนร่วมในการนิเทศซึ่งกันและกัน จะเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างอาจารย์ด้วยกันเพื่อช่วยทำให้การใช้หลักสูตรดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ และผู้บริหารควรจัดให้มีการติดตามผลบัณฑิตที่จบใน

สาขาวิชาการศึกษาศรีอยุธยา เป็นระบบ โดยอาจทำการวิจัย เพื่อประเมินถึงคุณภาพของบัณฑิตที่จบในแต่ละรุ่นว่ามีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่จุดประสงค์เฉพาะของหลักสูตรกำหนดไว้หรือไม่ เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการนำหลักสูตรไปใช้ของผู้บริหาร และอาจารย์ ในการผลิตบัณฑิตรุ่นต่อไปให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเพื่อติดตามผลการใช้หลักสูตรไปยังบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาและสอนในชั้นอนุบาลในโรงเรียนประถมศึกษาต่างๆ ทั่วประเทศ เพื่อจะได้ความคิดเห็นที่ชัดเจนและครอบคลุมกระบวนการใช้หลักสูตรมากที่สุด
2. ควรศึกษาในลักษณะการประเมินผลการใช้หลักสูตรสาขาวิชาการศึกษาศรีอยุธยา สถาบันราชภัฏ ด้วยเทคนิคการวิจัยแบบอื่นๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย